

Försvvarshögskolan

Självständigt arbete (30 hp)

Författare		Program/Kurs
Rickard Weman		HOP 12 18-20
Handledare		Antal ord: 18407
Johan Österberg	Beteckning	Kurskod
	Självständigt arbete masteruppsats, krigsvetenskap	2HO013

ALLIANSERS PÅVERKAN PÅ KRIGSUTBROTT? - EN JÄMFÖRANDE FALLSTUDIE PÅ SEXDAGARSKRIGET OCH FEMDAGARSKRIGET.

Abstract

The Security Dilemma is a term generally used to denote the self- defeating aspect of the quest for a state to seek security. The steps that states take to increase security can be counterproductive because they might deepen the hostility between rivals and so lead to war rather than peace. One of these steps can be to join a military alliance. Previous research shows that opinions differ as to whether the effects of military alliances create deterrence, détente or provocation. Theorists Senese and Vasquez claim that the main reasons for war-onset concern territorial disputes, rivalry, alliances and arms races.

The purpose of this study is to contribute to the understanding of military alliances effect on conflicts compared to other causes. By applying Senese and Vasquez's Steps-to-War theory to a comparative study, this study examines the effect between territorial disputes, rivalry, alliances and arms races to war-onset. The cases are The Six-Day War in the Middle East in 1967 and the war between Georgia and Russia in 2008. The results show that Senese and Vasquez's theory is applicable to the comparative case study, though the theory has its shortcomings, related to the importance of alliances during the Cold War and the absence of an arms race.

This study shows that alliances effect on war-onset depends on the underlying causes in the specific situation. The circumstances surrounding both cases seem to consist of the fact that one thing leads to another regarding conflict escalation. First territorial disputes occur and if combined with rivalry and later joining or having the intention to join a military alliance, war-onset is likely to occur within five years.

Nyckelord

Strategi, säkerhetsdilemma, military alliances, deterrence, provocerande effekt, war-onset.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	4
1.2 FORSKNINGSOVERSIKT	5
1.2.1 Slutsatser av forskningsöversikt	8
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	9
1.4 FORSKNINGENS RELEVANS.....	9
1.4.1 Inomvetenskaplig relevans.....	9
1.4.2 Utomvetenskaplig relevans.....	9
1.5 AVGRÄNSNINGAR.....	10
1.6 BEGREPPSANVÄNDNING	10
1.7 DISPOSITION	12
2. TEORI.....	13
2.1 CENTRALA BEGREPP I THE STEPS-TO-WAR TEORIN	13
2.1.1 Territoriella dispyter	14
2.1.2 Rivalitet.....	15
2.1.3 Allianser.....	16
2.1.4 Kapprustning	17
2.2 SAMMANFATTNING	18
2.3 TEORINS RELEVANS FÖR PROBLEMET	19
2.4 KRITIK MOT TEORIN	19
3. METOD	21
3.1 VETENSKAPSTEORETISK UTGÅNGSPUNKT	21
3.2 METODVAL SAMT KRITIK MOT VALD METOD	21
3.3 VAL AV FALL	23
3.4 SAMMANFATTNING AV FORSKNINGSDSIGN.....	24
3.5 OPERATIONALISERING AV TEORI OCH METOD.....	25
3.6 METOD FÖR DATAINSAMLING	29
3.6.1 Data, urval och källkritik.....	29
3.6.2 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	31
4. ANALYS.....	32
4.1 SEXDAGARSKRIGET ÅR 1967.....	32

4.1.1 Historik och bakgrund till konflikten.....	32
4.1.2 Krigets genomförande	34
4.1.3 Sammanfattning av the Steps-to-War teorins indikatorer	35
4.2 GEORGIENKRIGET ÅR 2008.....	42
4.2.1 Historik och bakgrund till konflikten.....	42
4.2.2 Krigets genomförande	44
4.2.3 Sammanfattning av the Steps-to-War teorins indikatorer	45
4.3 RESULTAT AV ANALYSEN.....	50
4.4 SAMMANFATTNING AV RESULTATET.....	51
5. DISKUSSION	52
5.1 SVAR PÅ UNDERSÖKNINGENS FORSKNINGSPRÅGA	52
5.2 DISKUSSION AV STUDIENS RESULTAT.....	52
5.3 SLUTSATSER.....	54
5.4 REFLEKTION.....	56
5.5 FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING	57
6. REFERENSER	58
6.1 BÖCKER OCH ARTIKLAR.....	58
6.2 ÖVRIGT	63
6.3 TABELLER.....	63

1. INLEDNING

” Si vis pacem, para bellum ” (Om du önskar fred, förbered dig för krig)

Citatet som kommer från den romerska generalen Vegetius är ett centralt uttalande för den vetenskapliga realismen och avser att den avskräckande mekanismen mot långa och kostsamma krig är beroende av att kunna övertyga en eventuell agressor att avstå från handling genom innehav av adekvat militär kapacitet.¹ Ett viktigt mål för vetenskapen inom internationella relationer är att identifiera åtgärder vilka kan reducera sannolikheten för militära konflikter då de är mycket kostsamma i värden såsom människoliv, egendom, och ekonomi.² Orsakerna till krigsutbrott kan vara flera såsom av ideologiska, politiska och ekonomiska skäl.

Den här studien omfattar forskningsområdet stater säkerhetsstrategiska handlingsalternativ, där ett alternativ kan vara ingång i militära allianser. Dessa militära allianser (hädanefter endast beskrivna som allianser) kan enligt forskningen både bidra till att genom avskräckning hindra eller uppmuntra en eventuell angripare att påbörja en krigshandling.³

Att ingå i en allians kan således ses som en stats naturliga svar på ett yttre hot men kan även utgöra ett säkerhetsdilemma. Säkerhetsdilemmat handlar om att rädsla och misstänksamhet kan leda till en ökande spiral av hot, konflikter och krig. Säkerhetshöjande åtgärder vilka kan verka rationella för en stat kan resultera i motsatsen, det vill säga att säkerheten istället avsevärt försämras.⁴

Avskräcknings- och alliansteorier inom krigsvetenskaplig litteratur har sin grund sedan lång historisk tid tillbaka. Sun Tzu beskrev redan på 500-talet f.Kr. att *”om en fiende har allierade så är problemet allvarligt och fiendens position stark, om inte så är problemet mindre och fiendens position svag”*.⁵

Machiavelli skrev på 1500-talet om dynamiken kring militära alliansers formeringar och upplösningar.⁶ Sambandet mellan teorierna tog fart efter andra världskriget och verkar fortfarande mest fokusera på frågor kring hur och varför militära allianser bildas, hur och varför de bryts

¹ Nilsson, M. (2012).s.478.

² Johnson, J. & Leeds, B. (2011).s.46.

³ Morrow, J. (2017).s.341.

⁴ Palmer, G. & Morgan, C. (2006).s.18.

⁵ Handel, M. (2001).s.33.

⁶ Nelson, D. (1986).s.1.

upp samt hur pålitliga dessa överenskommelser är.⁷ Ämnet som återfinns vetenskapligt inom studier för internationella relationer och inom militärstrategi i krigsvetenskap delas ofta upp i två skolor, realism och institutionalism. Realisterna ser alliansbildande som ett resultat av förändringar i maktbalans och ökande hot från en starkare part. Institutionalisterna har en ekonomisk syn där en allians ger vinster om en starkare stat står för huvuddelen av de medel som krävs och därmed ansvarar för den huvudsakliga säkerheten.⁸

Vissa allianser kan därmed anses påverka och öka sannolikheten för att en potentiell utmanare kommer inleda en militariserad mellanstatlig tvist. Huvudsakliga teorier har i den här studien sitt ursprung i diskursen mellan Senese/Vasquez,⁹ Palmer/Morgan,¹⁰ Walt,¹¹ Leeds,¹² Gibler/Sarkees,¹³ Van Evera¹⁴ samt Kenwick/Vasquez/Powers.¹⁵

1.1 PROBLEMFÖRMULERING

Problemet grundar sig i om och i sådana fall varför, vissa militära allianser utlöser krig medan andra allianser hindrar krig genom avskräckning och avspänning. Varför väljer vissa stater att formera sig i militära allianser medan andra undviker det och hur stor påverkan har militära allianser på krigsutbrott jämfört med andra orsaker? Då det föreligger ett säkerhetsdilemma i jämvikten mellan avskräckning och provokation kan strävan mot säkerhet skapa osäkerhet. Med det menas att genom försöken att öka den egna statens trygghet stimuleras motaktioner vilket oönskat kan expandera en konflikt.¹⁶ Om det är så att effekten av militära alliansåtaganden påverkar sannolikheten för att en potentiell utmanare kommer inleda en militariserad mellanstatlig tvist, eftersom allianser kan tänkas ge information om att vilja provocera, kan det behöva undersökas, samt om det kan finnas några alternativa förklaringar.¹⁷

⁷ Kenwick, M., Vasquez, J. & Powers, M. (2015).s.943.

⁸ Reiter, E. & Gärtner, H. red. (2001).s.51.

⁹ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).

¹⁰ Palmer, G., & Morgan, C. (2006).

¹¹ Walt, S. (1987).

¹² Leeds, B. (2003).

¹³ Gibler, D. & Sarkees, M. (2004).

¹⁴ Van Evera, S. (1999).

¹⁵ Kenwick, M., Vasquez, J. & Powers, M. (2015).

¹⁶ Kessler, O. & Daase, C. (2008).s.212.

¹⁷ Weman, R. (2019).

1.2 FORSKNINGSÖVERSIKT

Forskningen verkar vara överens om att det föreligger ett säkerhetspolitiskt dilemma i balansen för en stat mellan avskräckning och provokation men inte kring vilka omständigheter som bidrar till just provokation. Senese och Vasquez hävdar i teorin om *the Steps-to-War* att beslut om att öka en stats säkerhet och därmed försöka avskräcka en aggressor kan leda till krig. En av dessa orsaker kan vara effekten av ingång i militära allianser, andra orsaker kan vara territoriella dispyter, rivalitet och kapprustning.¹⁸ Betts hävdar att ett sätt för en stat att hantera osäkerheten mot en aggressors avsikt och möta säkerhetsdilemmat ur ett historiskt strategiskt rationellt sätt är att angripa först, nyttja överraskningsmomentet och förlita sig på att kriget inte utvecklas till att omfatta ännu fler aktörer.¹⁹ Snyder bekräftar Senese och Vasquez påstående genom att påvisa behovet av ny forskning kring alliansbildandets dynamik i relation till säkerhetsdilemmat.²⁰

Rothstein gör gällande att allianser är en förutsättning för att uppnå någon form av stabiliserande maktbalans i en säkerhetshotande omgivning, speciellt om rådande hegemoni utsätts för nya utmanande rivaler.²¹ Reiter och Gärtner vidhåller att för de flesta stater kan det vara svårt att enskilt uppnå egen säkerhet vilket bekräftas av Kinne som påstår att över 2 000 försvarssamarbeten av olika former undertecknades globalt mellan år 1980 och år 2010.²² Utan någon form av allians och genom globaliseringen kan det verka som att det är svårt att hålla sig utanför konflikter och försöka gömma sig bakom en tidigare tradition av neutralitetsstrategi.²³ Å andra sidan hävdar Kenwick et al. att allianser ofta misslyckas med avskräckning och att de istället leder till oönskade krigsutbrott, men det är också beroende av hur allianserna är formerade.²⁴

Det finns härmed olika uppfattningar inom forskningen. Den ena sidan verkar se allianser som en förutsättning för att skapa övertag i en sorts offensiv maktkamp och där avskräckning endast kan nås genom adekvat militär förmåga utgörande av sin egen eller tillsammans med någon

¹⁸ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.185.

¹⁹ Betts, R. (1982).s.147.

²⁰ Snyder, G. (1984).s.461.

²¹ Rothstein, R. (1966).s.397.

²² Kinne, B. J. (2020).s.729.

²³ Reiter, E. & Gärtner, H. red. (2001).s.2.

²⁴ Kenwick, M. et al. (2015).s.953.

annans. Den andra sidan betonar vikten av defensiva åtgärder och att tydligt kommunicera detta för att försöka undvika misstolkningar och oavsiktliga händelseutvecklingar. Det verkar till och med enligt det synsättet finnas fördelar med att välja neutralitet för att bäst bidra till en regional balans. I bägge fall handlar det dock om att möta ett ökande hot med någon form av proaktivitet. Det inbegriper här att skapa säkerhet genom att på förhand försöka agera istället för att i efterhand behöva reagera och därmed anpassa sig när alternativen kan vara färre.

Även om valet för en stat är att vara proaktiv och med det kanske förlita sig på allianser, ifrågasätter forskningen alliansernas pålitlighet. Med det menas sannolikheten för en stat att uppfylla sina löften och avtal. Klein et al. hävdar att alliansers avskräckande trovärdighet beror på inblandade staters vilja att använda sin förmåga.²⁵ Smith förklarar genom en teoretisk modell att det finns ett samband mellan allianser och krigsutbrott och detta kan variera beroende av alliansernas pålitlighet. Det förklaras av att avskräckning behöver vara trovärdig utåt och att nationer tenderar att starta krig först då de anser att det finns en möjlighet att vinna vilket innebär att opålitliga allianser kan öka sannolikheten för en stat att bli angripen.²⁶ Van Evera har samma åsikt som Smith avseende pålitlighet men tillägger att en aggressor kan, likt teorin från Betts, nyttja överraskningsmomentet även om motståndarens allians är pålitlig om det anses att ens samlade effekt för stunden kan vara stor men att den styrkan bedöms vara på nedgång.²⁷ Dahl menar att det är ett stort risktagande att våga lita på olika säkerhetsgarantier och att dessa garantier kan hamna i skuggan av minskad autonomi, speciellt vid ingång i allians med en storstat eller stormakt vilken kan ha en egen agenda som inte dittills tydliggjorts.²⁸

I kontrast till tidigare historisk forskning som påstår att allianser till största delen är opålitliga och att stater inom allianser endast kommer till undsättning 25% av gångerna, står Leeds et al. Den verkliga siffran enligt Leeds et al. är att stater kommer till undsättning 74,5% av gångerna och att skillnaden beror på hur kodningen i det empiriska underlaget är gjord vid mätning.²⁹ Här kan man se en tendens i diskursen till ett ifrågasättande av nyttan med militära allianser

²⁵ Klein, R. et al. (2019).s.5.

²⁶ Smith, A. (1996).s.16.

²⁷ Van Evera, S. (1999).s.255.

²⁸ Dahl, A. red. (2018).s.155.

²⁹ Leeds, B., Long, A. & Mitchell, S. (2000).s.697.

och att hänsyn i sådana fall måste tas till ”*casus foederis*”(alliansens omständigheter). Det innebär de speciella förutsättningar för hur alliansavtalet är utformat och på att vissa villkor måste vara uppfyllda för dess giltighet.³⁰ I det sammanhanget återger forskningen att en försvarsallians kan delas upp olika former av allianser såsom offensiva³¹ och defensiva.³² Johnson och Leeds ökar dessutom upplösningen genom att lägga till neutralitets- icke aggressions- och rådgivande allianser.³³ Formerna av alliansbildandet verkar vara beroende av vilken strategi som förs av en stat men inte heller här är forskningen överens. Walt menar att även om avsedd strategi handlar om exempelvis triumfvagnspolitik (bandwagoning), vilket är en eftergiftspolitik mot en starkare eller hotande stat, eller regional balansering mot en hotande grannstat behöver möjliga effekter av det förstås bättre.³⁴

Det kan tolkas som att det finns brister i förståelsen för ur vilken form av prisma genom vilket en aggressor uppfattar det specifika alliansbildandet och förklara varför det reagerar på det sätt de gör. En missbedömning av effekterna kan därmed oönskat bidra till en försämring både för egen del men även för omkringliggande icke inblandade stater.³⁵ Här påträffas åter diskursen avseende alliansernas olika sidor eller ”ansikten”. Dessa sidor beskrivs som effekter i termer av provocerande, avspännande och avskräckande. Kenwick, Vasquez och Powers gör gällande att allianser provocerar till att konflikter utvecklas till krig.³⁶ Johnson och Leeds hävdar motsatsen och att de har statistiskt underlag för att allianser istället reducerar sannolikheten för krig och till och med främjar långvarig fred.³⁷ Morrow vidhåller men säger även att resultaten från modellerna kan verka tvetydiga.³⁸

Dessa inlägg upplevs något signifikativa för diskursen om strategisk design vilken till stor del tycks handla om alliansers generella för- och nackdelar. Ouaas och Singer menar att det kan

³⁰ Leeds, B., Long, A. & Mitchell, S. (2000).s.692.

³¹ Smith, A. (1995).s.416.

³² Gibler, D. & Sarkees, M. (2004).s.215.

³³ Johnson, J. & Leeds, B. (2011).s.52.

³⁴ Walt, S. (2009).s.101.

³⁵ Palmer, G. & Morgan, C. (2006).s.137.

³⁶ Kenwick, M. et al. (2015).s.953,

³⁷ Johnson, J. & Leeds, B. (2011).s.55.

³⁸ Morrow, J. (2017).s.345.

vara svårt att allmängiltigt fastställa sambandet mellan allianser och krig och att det istället beror på vilka omständigheter som är rådande vid den specifika situationen.³⁹

Den ena sidan hävdar således att allianser bidrar till fred och stabilitet, den andra sidan påstår att allianser skapar oroligheter och den tredje säger att det svårligen kan gå att avgöra effekten av allianser.

Carl von Clausewitz uppmärksammade redan på 1800-talets första hälft problematiken kring kriget med matematiska beräkningar där matematiska faktorer behöver kompletteras med fler faktorer för att öka förståelsen för fler möjligheter och sannolikheter.⁴⁰ Som grund för sin empiri nyttjar huvuddelen i den här forskningsöversikten kvantitativa datauppsättningar såsom Alliance Treaty Obligations and Provisions (ATOP),⁴¹ Military Interstate Disputes (MID),⁴² Defense Cooperation Agreements Dataset (DCAD)⁴³ och Correlates of War Project (COW).⁴⁴ I vissa fall jämförs datauppsättningarna och diskrepansen i forskningen är tydlig över hur dessa bör kodas, tolkas samt förklara de olika begreppens egentliga innebörd. Dessa brister förstärker Quaas och Singers beskrivning av att relationen mellan allianser och krigsutbrott är underutforskad.⁴⁵

1.2.1 Slutsatser av forskningsöversikt

Tidigare forskning belyser det strategiska dilemmat med utmaningen för en stat att balansera mellan avskräckning, avspänning och provokation. Forskningsfältet är dock motsägelsefullt över vad som definierar skillnaderna mellan avskräckning och krigsutbrott. Vidare bygger forskningen därutöver i huvudsak på statistik och spelteoretiska modeller vilket påvisar att kunskapsläget verkar fokusera på en mer matematisk ansats där försök till generalisering bygger på siffror och objektivism. Således tycks forskningen vara inriktad på makronivå med dikotomivariabler, varför en metodlucka verkar finnas och kräver närmare undersökning genom en komplettering av annan metod på mikronivå. En sådan metod kan skapa ytterligare inlägg i

³⁹ Quaas, G. & Singer, J. (1998).s.298.

⁴⁰ Clausewitz, C. & Mårtenson, H. (1991).s.41.

⁴¹ Se exempelvis Leeds och Morrow.

⁴² Se Senese och Vasquez.

⁴³ Kinne, B. J. (2020).s.747.

⁴⁴ Se Palmer och Morgan, Gibler, Quaas och Singer.

⁴⁵ Quaas, G. & Singer, J. (1998).s.281.

diskursen kring alliansers påverkan på krigsutbrott. Med andra ord tycks det inte finnas något tydligt stöd om hur och varför vissa allianser leder till krig, bara att de kan göra det och framförallt saknas i vilken grad de har påverkat krigsutbrottet jämfört med andra alternativa förklaringar. Dessa brister utgör således den tidigare forskningens kunskapslucka.

1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Syftet med studien är att bidra till förståelsen för vilken påverkan militära allianser har på krigsutbrott i förhållande till andra orsaker. Genom att mer i detalj undersöka omständigheterna före vissa krigsutbrott kan möjligtvis forskningsluckan minskas.

Forskningsfråga:

- **På vilket sätt kan the Steps-to-War teorin förklara krigsutbrottet i sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008 ?**

1.4 FORSKNINGENS RELEVANS

1.4.1 Inomvetenskaplig relevans

Relevansen utgörs av att utöka forskningsfältet med en kvalitativ analys. Det kan ge andra ingångsvärden inom det krigsvetenskapliga området för krigsutbrott och dess relation till militärstrategi och alliansteorier. Därmed kan det möjligtvis skapa ett inlägg i diskursen avseende samspelet mellan politiska mål och användning av militära medel i valet av olika säkerhetsstrategier.

1.4.2 Utomvetenskaplig relevans

Den utomvetenskapliga relevansen kan i den här studien kopplas mot att Sverige för närvarande verkar söka ett utökat försvarssamarbete med andra länder och organisationer. Det väcker frågan om hur långt samarbetet bör drivas och i vilken form samarbetet bör vara. Samarbetsstrategin som verkar vara förhärskande till skillnad från oberoendestrategin vilket bidrar till frågan om vilka drivkrafter som ligger bakom det och framför allt vilka garantier det finns för att det skulle vara bättre och verka mer stabiliserande.⁴⁶ Det här är viktigt därför att om det vill sig illa, kan det utgöra ett säkerhetsdilemma och skapa en oönskad och försämrad säkerhetssituation.⁴⁷

⁴⁶ Weman, R. (2019).

⁴⁷ Kessler, O. & Daase, C. (2008).s.212.

1.5 AVGRÄNSNINGAR

Den här studien avgränsas till att omfatta diskursen kring realismens och neorealismens syn på militära allianser där ett utomstående hot verkar vara förhärskande.⁴⁸ Det görs med hänsyn till att det förändrade omvärldsläget omfattar en ny hotbild och därmed en ökande trend av olika samarbetsstrategier för att möta hotet.

Eftersom studien handlar om allianser i generell mening görs här ingen skillnad mellan staters olika status eller kategoriindelning såsom *small power*, *small state*, *middle power* eller *secondary power*.⁴⁹

Forskningsfältet selekteras även till att omfatta väpnade konflikter mellan stater och inte fall där avskräckning har fungerat. Det kan dessutom vara svårt att försöka avgöra när avspänning eller avskräckning har fungerat på det sätt som var tänkt och fastställa när en aggressor omvärderar konsekvenserna från tidigare krav eller hot.⁵⁰

Väpnade konflikter i det här fallet omfattar rena krigshandlingar (war-onset) ej mindre provokationer såsom isolerade kränkningar av annans territorium eller småskaliga gränsdispyter med enstaka skottväxlingar.

Studien undersöker dessutom endast omfattningen av alliansers påverkan på krigsutbrott i förhållande till andra orsaker, inte dess påverkan på sannolikheten för krigets fortsatta expansion då det exempelvis kan förefalla naturligt vid alliansavtal att fler aktörer involveras efterhand.⁵¹

Avgränsning görs även i samband med studiens frågeställning och val av fall då det endast är sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008 som studeras. I studiens syfte framgår vilken påverkan militära allianser har på krigsutbrott i förhållande till andra orsaker. Dessa andra orsaker är enligt the Steps-to-War teorin *territoriella dispyter*, *rivalitet* och *kapprustning*.⁵²

1.6 BEGREPPSANVÄNDNING

Begreppen nedan är valda med hänsyn till att dessa anses centrala av författaren och förekommer genom hela studien.

⁴⁸ Morgenthau, H. (1952).s.978.

⁴⁹ Edström, H., Gyllensporre, D. & Westberg, J. (2019).s.11.

⁵⁰ Leeds, B. & Johnson, J. (2017).s.337.

⁵¹ Oren, I. (1990).s.229.

⁵² Senese, P. & Vasquez, J. (2008).

- *Strategiskt säkerhetsdilemma*, betecknar en slags självförgörande aspekt i jakten på egen säkerhet där dilemmat är att även om ingen stat har någon önskan att anfalla någon annan, kan ingen heller känna sig säker på att allas intentioner är helt fredliga. Därför måste alla säkerställa en adekvat försvarsförmåga vilket dock lätt kan missförstås och tolkas som en offensiv handling i syfte att anfalla. Därför inleds en kostsam och hotfull spiral med medel och motmedel.⁵³
- *Allianser*, militära allianser är primärt ett svar på externa hot.⁵⁴ Allianser är skrivna fördrag undertecknade av officiella representanter från minst två av varandra oberoende stater som inkluderar vissa löften avseende militärt samarbete. Dessa löften kan vara att bistå sin partner i händelse av en militär konflikt, att förhålla sig neutral i händelse av en militär konflikt, avstå att inleda militära konflikter med varandra eller att samverka genom att vara rådgivande i en militär konflikt.⁵⁵ Rådgivande allianser kallas även i vissa sammanhang *entitet*.⁵⁶ Någon väsentlig skillnad mellan begreppen *pakt* och *allians* har inte kunnat identifieras i den här studien.
- *Militärt hot*, en uppfattning av en utomstående kraft vilken med specifika offensiva förmågor och aggresiva intentioner kan påverka ens säkerhet och geografiska närhet.⁵⁷
- *Avskräckning*, (jämför engelskans *deterrence*) en agressor/stat är avskräckt från att göra anspråk på sina militärt uppbackade krav när nyttan med krig understiger förtjänsten och värdet av *Status Quo* därmed bibehålls.⁵⁸
- *Krig*, ett tillstånd av en vanligtvis öppen och deklarerad väpnad konflikt mellan stater eller nationer.⁵⁹ Krigsutbrott (jämför engelskans *war-onset*) som förekommer i studien kan därmed anses utgöra dess inledning.

⁵³ Snyder, G. (1984).s.461.

⁵⁴ Walt, S. (2009).s.89.

⁵⁵ Leeds, B., Ritter, J., Mitchell, S. & Long, A. (2002).s.238.

⁵⁶ Palmer, G. & Morgan, C. (2006).s.138.

⁵⁷ Walt, S. (2009).s.89.

⁵⁸ Leeds, B. & Johnson, J. (2017).s.337.

⁵⁹ Vasquez, J. (1993).s.21.

Begreppen *territoriella dispyter*, *rivalitet* och *kapprustning* enligt the Steps-to-War teorin förklaras i kapitel 2. Teori.

1.7 DISPOSITION

Studiens första kapitel presenterar problem, forskningsöversikt, forskningslucka, forskningsfråga som ska besvaras, studiens relevans, avgränsningar samt begreppsförklaring.

Det andra kapitlet är ett teorikapitel med redogörelse för Senese och Vasquez teori och dess grunder inom The Steps-to-War innefattande territoriella dispyter, allianser, rivalitet och kapprustning. Vidare berörs teorins relevans för problemet, kritik mot teorin samt begrepp som operationaliserats.

I det tredje kapitlet beskrivs den vetenskapsteoretiska utgångspunkten, metodval med kritik, forskningsdesign, val av fall, operationalisering av teori och metod, metod för datainsamling, material och källkritiska principer, forskningsetik, reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

I det fjärde kapitlet analyseras sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008. Inledningsvis presenteras en bakgrund till konflikten och en kort sammanfattning av krigets genomförande med syftet att sätta in läsaren i den historiska kontexten. Därefter analyseras fallet med utgångspunkter i operationaliseringens analysverktyg med fokus på krigsutbrottets upprinnelse, ej krigets händelseförlopp. Avslutningsvis sammanställs underlaget i ett resultat.

I det femte kapitlet ges svar på studiens forskningsfråga, diskussion med återkoppling till problemområde och syfte samt slutsatser av studien med resultatet av vald metod och teori. Därutöver innehåller avslutningskapitlet en reflektion över resultatens relevans för det utomvetenskapliga perspektivet samt förslag på fortsatt forskning.

Avslutningsvis presenteras referensförteckningen.

2. TEORI

I det här avsnittet genomförs en övergripande beskrivning av Senese och Vasquez the Steps-to-War teori med ansatsen att redogöra för de viktigaste komponenterna. Centrala begrepp definieras på svenska för att underlätta för läsaren och utgör en del av det analytiska instrumentet i form av studiens bakomliggande variabler. Därefter framförs teorins relevans och kritik mot teorin.

2.1 CENTRALA BEGREPP I THE STEPS-TO-WAR TEORIN⁶⁰

Teorin har sitt ursprung i boken *The War Puzzle* av John A Vasquez.⁶¹ Vasquez försöker skilja på vad som gör att vissa rivaler startar krig medan andra klarar av att bibehålla freden.⁶² I den här studien nyttjas främst boken *The Steps-to-War an empirical study* av Senese och Vasquez i vilken teorin utvecklas genom att empiriskt pröva och mer ingående förklara dess relevans. Teorins empiri tas ur datauppsättningen *Military Interstate Disputes* vilket inbegriper konflikter mellan år 1816 och år 2001.⁶³ Teorin bygger på realismens förklaring till krigsutfall men skiljer sig därifrån och opponerar på den genom att fokusera på vad som bidrar till fred istället för vad som skapar makt och övertag.⁶⁴ Senese och Vasquez har en ambition att med the Steps-to-War teorin analysera och därigenom försöka förklara konflikter. Det görs genom att specifikt identifiera vilka handlingar stater vidtar mot varandra som ökar sannolikheten för att dessa leder till krigsutbrott.⁶⁵

Teorin grundar sig i huvudsak på fyra faktorer vilka utgör studiens centrala begrepp. Dessa är *territoriella dispyter, rivalitet, allianser och kapprustning*. Senese och Vasquez påstår visserligen att det kan finnas andra orsaker till krig men att dessa ovanstående fyra faktorer utgör de största riskerna och möjligtvis interagerar i en eskalerande process i en stats försök att öka den egna säkerheten.⁶⁶

⁶⁰ Senese, P. & Vasquez, J. (2008). s.38, s.55, s.277.

⁶¹ Vasquez, J. (1993).

⁶² Ibid.s.11.

⁶³ Ibid.s.97, s.116, s.192, s.207.

⁶⁴ Senese, P. & Vasquez, J. (2008). s.31.

⁶⁵ Ibid.s.8.

⁶⁶ Ibid.s.216.

2.1.1 Territoriella dispyter

Mänskligt territorium definieras som människans sätt att ockupera och försvara ett avgränsat geografiskt område. Att göra detta med aggressivt beteende lär sig människan ganska snabbt och har gjort så sedan urminnes tider.⁶⁷ Enligt det perspektivet bidrar territorium till konflikter vilket kan utvecklas till krigshandlingar, men historien påvisar också att de flesta grannar inte slåss över dessa gränsdragningar utan kommer överens och respekterar dem vilket kan ses som en del av vårt biologiska arv för överlevnad.⁶⁸ Även om det kan anses att territoriella dispyter inte direkt leder till krig kan de utgöra en indirekt orsak till att långvarig fred bryts i en kedja av olika händelser. Territoriella dispyter kan enligt teorin inte utgöra en källa till krig om de uppstår efter att kriget har utlösts.⁶⁹

Senese och Vasquez skiljer på begreppen problem (eng. *issue*) och dispyter (eng. *dispute*). Territoriella problem betyder anspråk på och oenighet över ett geografiskt område medan territoriella dispyter vanligtvis innehåller hot om våld eller användning av våld för att lösa problemet.⁷⁰ Dispyterna har vanligtvis handlat om en stats hemland eller dess koloniala territorium. Dispyten involverar ofta att en stat inte accepterar en gränsdragning, gör anspråk på ett område, ockuperar det och vägrar avstå från kontrollen över det på grund av historiska, strategiska och ekonomiska skäl.⁷¹ Tidsordningen är vanligtvis att territoriella problem ofta utgör startskottet mellan angränsande stater och får ”bollen att börja rulla” mot konfliktstrappan.

En av teserna i teorin är att en majoritet av krig historiskt mellan två angränsande stater har inletts genom territoriella dispyter och att en fysisk gräns mellan nationer utgör en viktig tröskel för våld.⁷² Författarna konstaterar historiskt att stater som inte kan nå varandra, heller inte kan slåss mot varandra vilket gör att den omedelbara närheten ökar sannolikheten till konflikter. Det är därmed viktigt att klargöra när och vilken sorts påverkan territorium kan ha på början till konflikter likväl hur det understödjer eskalation. Att analysera detta ger enligt teorin en mer

⁶⁷ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.10.

⁶⁸ Ibid.s.12.

⁶⁹ Ibid.s.40.

⁷⁰ Ibid.s.47.

⁷¹ Ibid.s.86.

⁷² Ibid.s.40.

omfattande och noggrann förklaring av relationen mellan territoriella anspråk, stegring till militariserade dispyter och vidare eskalation till krig. Senese och Vasquez påstår att skälet till att territoriella problem startar inte behöver vara samma sak som gör att det eskalerar till krig. Om de leder till krig eller inte är beroende av hur de hanteras i kommande kedja av beslut, händelser och olika situationsuppfattningar. Utkomsten beror på hur en stat utövar sin säkerhetspolitik och löser sina konflikter. Dessa kan hanteras med eller utan militära medel och inkluderar bland annat diplomati, ekonomiska sanktioner, hot om våld, styrkedemonstrationer och olika former av våldsanvändning.⁷³ Med andra ord det som ökar sannolikheten för krigsutbrott är inte närvaron av territoriella oenigheter i termerna av att parter har motstridiga geografiska behov, utan sättet att lösa dessa behov på. I samma takt som dessa dispyter återkommer, lär sig staterna av tidigare erfarenheter om sin opponent att krig är det bästa eller rent av det enda sättet att kunna hantera situationen på. Av den anledningen kan det förväntas att efterhand som dispyter återuppstår har de en större sannolikhet att snabbare utvecklas till krig.

Sammanfattningsvis menar Senese och Vasquez med territoriella dispyter att:

- En dyad med utomstående territoriella anspråk har större sannolikhet att hamna i mellanstatliga militära dispyter än en dyad utan territoriella anspråk.
- När en dyad en gång har haft en mellanstatlig militär dispyt, eskalerar de som har territoriella dispyter mest sannolikt till krig.⁷⁴

2.1.2 Rivalitet

Rivalitet definieras av författarna likt en relation vilken karaktäriseras av hög konkurrens och vanligtvis en sorts psykologisk fientlighet i vilken det här sammanhanget frågor avgörs genom ömsesidig attityd snarare än att fokusera på den del av problemet det verkligen berör. Det antas i teorin att rivalitet lätt uppstår genom ständiga oenigheter och konflikter vilket vanligtvis betyder en rad av militära dispyter. Återupprepningar av dispyter är en typisk indikator av rivalitet och när väl en gräns har passerats för vad som anses tillåtet psykologiskt, fysiskt eller geografiskt tenderar rivaliteten att bestå vilket ökar sannolikheten för eskalation och krig.⁷⁵ Tack vare att rivalitetskrig grundas på sociala psykologiska faktorer är det svårare för beslutsfattarna att likt Clausewitz rekommendationer fatta rationella beslut och undvika att konflikten leder till ett

⁷³ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.77.

⁷⁴ Ibid.s.80.

⁷⁵ Ibid.s.69.

totalt krig även om kunskapen finns att en snabb seger inte kan nås.⁷⁶ Det som skiljer rivalitetskrig från andra typer av konflikter är fokuseringen på vad motståndaren kan vinna eller förlora på konflikten, inte den egna sidans risker eller vinster.⁷⁷

Kärnan kring teorins synsätt på rivalitet är att upprepade dispyter mellan stater uppmuntrar till att snabbare eskalera till krig och att antalet gånger dessa dispyter har skett kan kategoriseras in i olika risknivåer för framtida krig mellan dessa stater.⁷⁸ Rivalitet kan övergripa effekterna av territoriella dispyter då dessa kan uppstå av fenomenet av rivalitet i sig. Under det kalla kriget är rivalitet en konsekvent faktor vilket ökar sannolikheten för krig även om den mest kända rivaliteten under den tiden mellan USA och Sovjet aldrig hamnar i öppet krig.⁷⁹ Senese och Vasquez påstår att bestående rivalitet upphör om det har varit konfliktfritt i femton år, därefter ses en konflikt som isolerad händelse.⁸⁰

Sammanfattningsvis menar Senese och Vasquez med rivalitet att;

- En dyad vars relation består av rivalitet har större sannolikhet att leda till krig än en dyad som inte har en rivalitetsrelation.⁸¹

2.1.3 Allianser

Senese och Vasquez hävdar att i det moderna globala systemet finns en kultur som i närvaron av ett säkerhetshot tenderar till att öka den egna militära styrkan genom att ingå i allianser. Dessa allianser leder ofta till att motståndaren i sin tur skapar egna allianser vilket kan starta en oönskad kedja av händelser.⁸²

Allianser kan både föregå och genomföras efter kapprustning men ökar i bägge fall risken för krig. Även om syftet kan vara ett försök till att avskräcka en motståndare från att genomföra en militär våldshandling bevisar historiska exempel ofta motsatsen.⁸³ Ingång i allianser kan ge

⁷⁶ Vasquez, J. (1993).s.71.

⁷⁷ Ibid.s.76.

⁷⁸ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.70.

⁷⁹ Ibid.s.155.

⁸⁰ Ibid.s.142.

⁸¹ Ibid.s.133.

⁸² Ibid.s.2.

⁸³ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.23.

olika effekter för de olika alliansparterna. Medan det kan ge en avskräckande eller provocerande effekt för parten med en territoriell dispyt med sin opponent kan den andra parten riskera att bli indragen i ett krig trots dess större geografiska avstånd till dispyten. Därmed kan även en allians bidra till att minska självbestämmanderätten.

Ett exempel som anges är år 1939 när Storbritannien på grund av allians med Polen blandas in i kriget mot Tyskland. Bägge har en gemensam fiende men de stater som initialt inleder krig har en tidigare territoriell dispyt och en geografisk närhet.⁸⁴

Sannolikheten för krigsutbrott i samband med ingångna alliansavtal är som högst inom fem år.⁸⁵

Sammanfattningsvis menar Senese och Vasquez med allianser att;

- Stater som inträder i eller har för avsikt att inträda i utomstående allianser för att få stöd i egna dispyter löper större risk att hamna i krig än de som inte inträder i utomstående allianser.⁸⁶
- Om bägge stater i en dyad sedan tidigare ingår i en utomstående allians, minskar sannolikheten för att en dispyt övergår till krig.⁸⁷

2.1.4 Kapprustning

Kapprustning ses traditionellt som en jämförande mätning mellan två eller fler staters nivåer på militära omkostnader och militärförmåga.⁸⁸ Enligt Senese och Vasquez kan militär förmågeuppbyggnad leda till mellanstatlig kapprustning. Även om kapprustning kan vara ekonomiskt kostsam för en stat i förhållande till att bara ingå i allianser kanske det är det enda alternativet vid omedelbara hot och där krig förväntas vara nära förestående. Dessutom kan allianser ses som otillförlitliga i förhållande till innehav av egen militärförmåga.⁸⁹

Kapprustning bedöms enligt teorin befinna sig högt upp på eskalationstrappan vilket grundar sig i uppfattningen om högt hot och hög fientlighet hos motståndaren. Den som förlorar en

⁸⁴ Ibid.s.52.

⁸⁵ Ibid.s.191.

⁸⁶ Ibid.s.212f.

⁸⁷ Ibid.s.157.

⁸⁸ Ibid.s.143.

⁸⁹ Ibid.s.23f.

kapprustning riskerar att öka den egna sårbarheten och till och med uppmuntra till ett förebyggande fientligt anfall.

Sammanfattningsvis menar Senese och Vasquez med kapprustning att;

- När kapprustning är närvarande i en mellanstatlig dispyt ökar sannolikheten för krig väsentligt.⁹⁰

2.2 SAMMANFATTNING

The Steps-to-War teorin försöker förklara bakomliggande faktorer till krigsutbrott genom att kvantitativt pröva stater som mellan år 1815 och år 2001 har inlett krig med varandra mot stater vilka bibehållit freden. Det går att tolka the Steps-to-War teorin som att territoriella dispyter verkar ha en central roll för krigsutbrott vilket kan ha sin naturliga förklaring i tesen om att det är lättare att hamna i konflikter om de sker i ens omedelbara närhet. Den territoriella motiveringen kan vara en del i hur dispyter inleds men kan även ses som ett isolerat steg i en eskalerande flerstegsprocess till krigsutbrott. Senese och Vasquez kommer fram till lite olika resultat beroende av vilken tidsperiod som undersöks vilket innebär lite olika tonvikter på de krigsutlösande faktorerna men likväl har deras fyra faktorer en övervägande relevans framför andra förklaringar.⁹¹ Det finns likheter mellan perioden 1815-1945 och perioden 1989-2001 avseende rivalitet och i viss mån närvaro av allianser och att dessa ökar sannolikheten för krig. Perioden 1946-1989 skiljer sig något från de andra perioderna genom att frånvaro av allianser istället ökar sannolikheten för krig vilket verkar vara beroende av det kalla krigets bipolära påverkan och dess terrorbalans med kärnvapen.⁹²

Gemensamt för alla perioder är dock att territoriella dispyter, och rivalitet ökar sannolikheten för krig i synnerhet om de upprepas.⁹³ Jämfört med territoriella dispyter, rivalitet och kapprustning förefaller dock allianser som isolerad faktor ha minst sannolikhet att leda till krigsutbrott mellan år 1946-1989. Samtliga fyra faktorer förekommer dock i någon grad och framförallt när alla är närvarande är sannolikheten för krig som allra störst.

⁹⁰ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.158.

⁹¹ Ibid.s.212.

⁹² Ibid.s.159f.

⁹³ Ibid.s.212f.

2.3 TEORINS RELEVANS FÖR PROBLEMET

Eftersom syftet med studien är att bidra till förståelsen för vilken påverkan militära allianser har på krigsutbrott i förhållande till andra orsaker, kan the Steps-to-War teorin anses lämplig att nyttja då allianser ingår som en av dess fyra krigsutlösande huvudfaktorer. Med andra ord kan teorin ge alternativa förklaringar förutom allianspåverkan och i de fall allianser har påverkat krigsutbrott, om dessa har skapat provokation eller avskräckning. Teorin omhändertar och ifrågasätter även tidigare författare såsom Morgenthau, Waltz och Van Evera vilket skapar intresse för ett nyare bidrag och en senare utveckling inom området.⁹⁴ Teorin kan medverka till att analysera i hur hög grad dess huvudfaktorer påverkar händelseförloppet och dessutom hur dessa kan interagera. Genom att jämföra alliansernas påverkan jämfört med de andra faktorerna kan det i bästa fall antas ett högre eller lägre värde. De sammanfattande antagandena i teorin stipulerar sannolikheten för krigsutbrott mellan stater och om teorin prövas och visar sig ligga i linje med historiska fall kan den utgöra en slags riskbarometer för alliansers påverkan på krigsutbrott mot liknande fall som prövats.

2.4 KRITIK MOT TEORIN

The Steps-to-War teorin kan kritiseras för att inte omhänderta ytterligare krigspåverkande variabler än de som avgränsats bort. Det kan vara andelen aggressiva nationella ledare vilka söker konflikter, svagare nationer vars ledare provocerar en starkare stat till militariserad konflikt för att skapa internationell uppmärksamhet eller krigsutbrott av ideologiska skäl. Dessutom som tidigare nämnt i forskningsöversikten kan allianser delas upp i olika former såsom offensiva, defensiva och neutrala. Olika former av allianser borde vara känt av författarna men någon separation omnämns inte i teorin vilket gör att deras förklaring avseende alliansernas påverkan på krigsutbrott är en slags generell alliansteori och kan anses som något förenklad. Teorin verkar dessutom fokusera på territoriella dispyter vilket kan ha sin motivering i att den undersökta perioden år 1815-1946 (i vilken det kan anses svårare att snabbt nå en motståndare med stort geografiskt avstånd än i modernare tid) är mer än dubbelt så lång som de två andra tidsperioderna tillsammans och borde därmed utgöra fler fall. Statistiken kan även upplevas något dikotom och beskriver inte fullt ut den speciella kontext i vilken de beskrivna mellanstatliga konflikterna har befunnit sig i vilket gör att dynamiken saknas. Trots att the Steps-to-War teorin

⁹⁴ Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.8.

kan anses modern från år 2008 är den trots allt tolv år gammal när denna studie görs och teorins empiri slutar redan år 2001. Någon yngre eller mer passande teori för den här studien har dock inte identifierats.

Tabell 1. *The Steps-to-War* teorins centrala faktorer för krigsutbrott.

The Steps-to-War teorins centrala faktorer	Innebörd i stort
Territoriella dispyter	En övervägande majoritet av krig mellan två angränsande stater har inletts genom territoriella dispyter. En fysisk gräns mellan nationer utgör en viktig tröskel för våld. Ju oftare territoriella dispyter återkommer desto större är sannolikheten för att snabbare leda till krigsutbrott.
Rivalitet	Hög konkurrens och psykologisk fientlighet leder till rivalitet. Om rivaliteten tenderar att bestå ökar sannolikheten för eskalation och krigsutbrott.
Allianser	Ingång i allianser kan ge olika effekter såsom att verka avskräckande eller provocerande men under det kalla kriget finns en tendens att allianser har lägre betydelse för krigsutbrott än för övriga två tidsperioder.
Kapprustning	Militär förmågeuppbyggnad kan leda till mellanstatlig kapprustning och vid de tillfällen faktorn är närvarande ökas sannolikheten för krigsutbrott.

Tabellen sammanfattar the Steps-to-War teorin av Senese och Vasquez där de fyra centrala faktorerna är bakomliggande variabler till krigsutbrott och utgör den vänstra kolumnen. Den högra kolumnen är en kort och av författaren tolkad sammanfattning av dess innebörd.

3. METOD

I det här avsnittet beskrivs den vetenskapsteoretiska utgångspunkten, metodval med kritik, forskningsdesign, val av fall, operationalisering av teori och metod, metod för datainsamling, material och källkritiska principer, forskningsetik, reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

3.1 VETENSKAPSTEORETISK UTGÅNGSPUNKT

Den här studien tillhör kategorin *förklarande studie* vilka brukar delas in i *teoriprövande-, teorikonsumerande- och teoriutvecklande studier* varav denna tillhör den *teoriprövande*. Teorin skall således prövas mot empiriskt material där slutsatserna kan bli av typen att teorin stärks eller försvagas.⁹⁵ Motivet till valet av förklarande studie är att studien har en övergripande deduktiv logik inom vetenskapsteorin och där the Steps-to-War teorins bakomliggande riskfaktorer till krigsutbrott prövas djupare mot verkliga fall.

Även om den här typen av undersökning normalt kan anses tillhöra en positivistisk tradition med kvantitativa metoder nyttjas här en kvalitativ metod vilket enligt David och Sutton är förenligt.⁹⁶ Metoden förstärks av Della Porta och Keating som hävdar att kombinationen går bra om samma logik följs som i kvantitativ metod. Logiken i det fallet är att i texten identifiera, bedöma och minimera alternativa förklaringar.⁹⁷ I den här studien görs det för att undersöka om teorin ligger i linje med eller motsägs av fallen avseende påverkan på krigsutbrott och därmed förståelsen för effekterna av staters olika militärstrategiska alternativ, givet att fallen liknar de som återfinns i den här studiens analys.

3.2 METODVAL SAMT KRITIK MOT VALD METOD

För att kunna svara på studiens syfte och frågeställning jämförs två fall av mellanstatliga konflikter varav bägge har resulterat i ett utlösande av krig. Metodologiskt omfattar studien en jämförande fallstudie med mest olika design. Det innebär att de valda fallen är olika och ojämförbara i de flesta aspekter men har på grund av någon orsak samma utfall, i det här sammanhanget utgörs det av ett krigsutbrott.⁹⁸

⁹⁵ Esaiasson, P. et al. (2017).s.36ff.

⁹⁶ David, M. & Sutton, C. (2016).s.89.

⁹⁷ Della Porta, D. & Keating, M. (2008).s.26.

⁹⁸ George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005).s.82.

Den jämförande fallstudien är som nämnt teoriprovande och tar stöd av kvalitativ innehållsanalys av textade dokument vilket innebär till skillnad från kvantitativ metod högre grad av öppenhet i att ta fram innehållet.⁹⁹ Genom noggrann läsning urskiljs området som behöver undersökas vilket senare gör att innehållet systematiseras mot en forskningsdesign. I en kvantitativ metod finns begränsningar på mikrofokusnivå i att upptäcka unika fallspecifika faktorer vilka eftersöks i den här studien då djupvaliditet söks framför generaliserbarhet.¹⁰⁰ Dessutom föreligger den kvalitativa forskningens fördelar i genom att hitta nya djup och mönster som följer nya prioriteringar. Kvalitativ forskning anses nödvändigt för att kunna besvara studiens forskningsfråga och bidra till forskningsluckan som i slutsatser av forskningsöversikten (1.2.1.) ansågs till del vara metodologisk.¹⁰¹ I den här studien ligger fokus på att i texten analysera vad, vilka, hur, vilken sorts idéer och på vilket sätt krigsutbrotten skedde i de specifika fallens kontext.¹⁰²

En nackdel med kvalitativ forskning kan vara att det finns en risk för att innehållsanalysen influeras subjektivt av författarens förförståelse vilken i hög grad påverkas av egna värderingar och kunskaper. Subjektiviteten kan dock minimeras genom hög grad av transparens vilket här redovisas under punkt 3.6.2.

Valet av jämförande fallstudie tar sin grund i fördelarna, jämfört med kvantitativa statistik- och modellmetoder, att öka validiteten, upptäcka nya förklaringar och bättre förstå de specifika bakomliggande orsakerna, i det här fallet till krigsutbrott.¹⁰³ I den här studien görs det genom att mer specifikt kunna identifiera indikatorer som hämtas ut the Steps-to-War teorin vilket säkerställer kopplingen mellan de teoretiska centrala faktorerna och analysen i operationaliseringen. Fördelen med att använda två fall istället för ett är att teorin replikeras två gånger vilket kan ge en bättre prövning av teorin. En annan fördel jämfört med exempelvis statistisk design är att en del av det analytiska arbetet görs redan i samband med valet av fall.¹⁰⁴ Det möjliggör få men noggrant matchade fall där så mycket information och detaljer tas in som

⁹⁹ David, M. & Sutton, C. (2016).s.102.

¹⁰⁰ Ibid.s.86.

¹⁰¹ Weman, R. (2019).

¹⁰² Esaiasson, P. et al. (2017).s.212.

¹⁰³ Yin, R. (2018).s.15.

¹⁰⁴ Esaiasson, P. et al. (2017).s.102.

behövs.¹⁰⁵ Det kan visserligen även ses som en nackdel om inte författaren är uppmärksam på fenomenet *selection bias* vilket innebär att de fall som väljs oavsiktligt råkar representera den lilla delen av fall vilka kan bekräfta författarens egna eventuella förutfattade mening.¹⁰⁶

Metodologiska problem med fallstudie speciellt om dessa är äldre historiska fall kan även vara att det är brist på primärkällor. Empirin tas då främst ur sekundärkällor där någon annan författare har gjort en egen tolkning av händelseförloppet vilket behöver beaktas. Effekten av enskilda tolkningar kan minimeras genom att använda fler av varandra oberoende källor.¹⁰⁷ En annan nackdel med fallstudie enligt George och Bennet är att inte kunna generalisera ur enstaka fall vilket kan kopplas till ovanstående beskrivning om fördelen men även med utmaningen med att välja fler representativa fall.¹⁰⁸ Dessutom har fallstudier svårt att visa exakt hur mycket, eller till vilken grad, en variabel har påverkat ett visst utfall. En styrka blir å andra sidan att fallstudier kan visa om och hur omständigheterna kring en variabel har påverkat utfallet.¹⁰⁹

Studiens fokus ligger på kvalitativt djup. Då tiden anses begränsad och behöver prioriteras till förmån för den kvalitativa processen avgränsas härmed möjligheterna till blandad metod bort såsom triangulering eller enkäter och intervjuer.¹¹⁰

3.3 VAL AV FALL

Det här är ett fall av mellanstatliga konflikter där den utlösande faktorn för krig antas vara politiska beslut omsatta till olika former av militärstrategiska vägval. De valda fallen är sexdagarskriget i Mellanöstern mellan Israel och Arabiska alliansen år 1967 samt kriget mellan Georgien och Ryssland år 2008. Fallen är tydliga krigshandlingar med nyttjande av staternas militära krigsförmåga. De är genomförda i modern tid det vill säga efter andra världskriget. De har bågge korta händelseförlopp vilket en angripare kan verka eftersträva och fallen kan därmed anses vara relevanta för jämförelse mot nutida militära säkerhetsstrategier. Det finns även god tillgång till källor som exploaterat konflikterna.

¹⁰⁵ Weman, R. (2019).

¹⁰⁶ George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005).s.22f.

¹⁰⁷ Watts, L. (1998).s.5.

¹⁰⁸ George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005).s.22f.

¹⁰⁹ Ibid.s.25.

¹¹⁰ David, M. & Sutton, C. (2016).s.95.

Även om det finns vissa likheter är dessa fall framförallt valda för att de har variationer och därmed verkar ojämförbara i de flesta aspekter såsom militära styrkeförhållanden, olika geografiska platser, olika aktörer, olika målsättningar, skillnad i strategisk utsatthet och militära samverkansambitioner. I sexdagarskriget var den arabiska sidan med i en allians medan i Georgienkriget hade Georgien för avsikt att försöka inträda i den utomstående alliansen NATO. Likheten är att de fick samma utkomst på variabeln krigsutbrott och därav har den jämförande fallstudien en mest olika design enligt John Stuart Mills' *method of agreement*.¹¹¹ Dessutom skiljer sig fallen ur det faktum att det är 40-år mellan sexdagarskriget och Georgienkriget där dessa genomförs under respektive efter det kalla kriget vilket kan ha en påverkan på utfallet. Skillnad finns även i att konflikten mellan Israel och Arabiska alliansen omfattas av tidigare forskning i Senese och Vasquez faktainsamling medan Georgienkriget var för nytt medan boken skrevs och teorin utvecklades.¹¹²

Fallen är därmed inte slumpmässigt utvalda utan valda för dess relevans som stater med möjlighet att välja säkerhetsalternativ och innehar variationer för att kunna analyseras och jämföras. Dessa fall kan därmed anses representativa för studiens syfte om vilken påverkan militära allianser har på krigsutbrott i förhållande till andra orsaker och pröva the Steps-to-War teorins relevans.¹¹³

3.4 SAMMANFATTNING AV FORSKNINGSDESIGN

Utifrån angiven problemformulering, forskningsöversikt, forskningsfråga, vald teori och metod utgörs proceduren och därmed designen av en jämförande fallstudie med ovan givna val av fall. Fallen analyseras slutligen utifrån the Steps-to-War teorin som i teorikapitlet ger fyra utvalda teoretiska variabler vilka nyttjas i det analytiska ramverket i operationaliseringen.¹¹⁴ Tidsordningen är av vikt i analysen. Med det menas att det är de fyra teoretiska variablernas påverkan på att krigsutbrottet sker som är av intresse och eftersöks, inte krigets senare process och dess påverkan på teorins variabler.

Studien kommer att nyttja George och Bennets tillvägagångssätt, *strukturerad och fokuserad jämförelse*. Sättet beskrivs som strukturerat då den genom ett antal enhetliga frågor ställs till

¹¹¹ George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005).s.82.

¹¹² Senese, P. & Vasquez, J. (2008).s.201, s.209, s.234.

¹¹³ George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005).s.83.

¹¹⁴ Yin, R. (2018).s.58.

olika fall. Med fokuserat avses att den endast intresserar sig för de aspekter som frågorna avhandlar mot de historiska fall som undersöks.¹¹⁵ Fallstudien är teoriorienterad vilket enligt George och Bennet genomförs i tre olika faser. Första fasen innehåller syfte, nyttjad teori, design och struktur vilket i den här studien anses återfinnas i kapitel ett till tre, andra fasen innehåller en analys av varje fall i enlighet med designen vilket görs i kapitel fyra och slutligen i tredje fasen dra slutsatser utifrån fallstudien vilket kopplas till en bedömning mot den valda teorin vilket här görs i kapitel fyra med resultat och fem med diskussion.¹¹⁶

Sammanfattningsvis innebär det att den valda metoden bör passa väl in på problemet med sin avgränsade frågeställning och med det syftet att, just i dessa fall, undersöka om vilken påverkan militära allianser har på krigsutbrotten i förhållande till andra orsaker.

3.5 OPERATIONALISERING AV TEORI OCH METOD

För att kunna möjliggöra operationalisering behöver analysen beakta studiens syfte och forskningsfråga:¹¹⁷ ”På vilket sätt kan *the Steps-to-War* teorin förklara krigsutbrottet i *sexdagarskriget* år 1967 och i *Georgienkriget* år 2008 ?”

Fallen analyseras utifrån *the Steps-to-War* teorin som ger variabler vars indikatorer skapar ett värde.¹¹⁸ Teorins variabler *territoriella dispyter, rivalitet, allianser och kapprustning* påstås påverka sannolikheten för krigsutbrott och utgör således oberoende variabeln, det som kan antas vara förklaringen.¹¹⁹ Dessa oberoende variabler analyseras via indikatorer som anges i form av frågeställningar och betraktas som enskilda företeelser vilka undersöks i tur och ordning mot varje fall. Dessa sammanställs slutligen i ett resultat.

För att få svar på frågeställningen måste därmed beroende variabeln *krigsutbrott* identifieras, vilket är den som skall förklaras.¹²⁰ För att kunna ge en djupare värdering och skapa möjligheter till hierarkisk indelning över hur mycket eller hur lite oberoendevariablerna har haft betydelse införs variabelvärden i form av ordinalskala med fyra punkter.¹²¹

¹¹⁵ George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005).s.67.

¹¹⁶ Ibid.s.73.

¹¹⁷ Esaiasson, P. et al. (2017).s.56f.

¹¹⁸ David, M. & Sutton, C. (2016).s.467. *Indikator syftar till att göra variabeln mätbar.*

¹¹⁹ George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005).s.79.

¹²⁰ Esaiasson, P. et al. (2017).s.50f.

¹²¹ David, M. & Sutton, C. (2016).s.190.

Det som undersöks är om och i vilken omfattning krigsutbrotten påverkas av oberoende variablerna och därmed kan slutsatserna bli av typen att teorin styrkes eller motsägs.

Nedan redovisas studiens oberoende variabler i den ordning de kommer att analyseras och med nedbrutna indikatorer i form av frågeställningar för att variablerna ska kunna göras analyserbara. Därefter redovisas variabelvärden.

1. Territoriella dispyter: här ställs frågan avseende i vilken omfattning konflikten har präglats av att dyaden har haft en historia av utomstående territoriella anspråk mellan varandra och om dessa har upprepats. Det görs för att territoriella problem enligt teorin ofta utgör startskottet mot konfliktstrappan dessutom kan dispyter inte utgöra en källa till krig om de uppstår först *efter* att kriget har utlösts.

2. Rivalitet: här ställs frågan i vilken omfattning dyaden de senaste femton åren har haft en relation av rivalitet. Tidsgränsen enligt teorin är en angivelse för skillnaden mellan rivalitet och isolerad händelse. En avgörande faktor är därmed hur bestående rivaliteten har varit och hur den tar sig uttryck i upprepade konflikter då dessa kan bidra till synen på sin motpart som en signifikant fiende.

3. Allianser: här ställs frågan i vilken omfattning någon part i dyaden har inträtt i eller haft för avsikt att inträda i utomstående allianser före krigets utbrott. Analysen bör ge svar på om bägge parter i dyaden har valt att stå utanför allianser eller om endast en part alternativt bägge parter har valt alliansstöd i konflikten samt om krigsutbrott skett inom fem år efter ingånget avtal.

4. Kaprustning: här ställs frågan i vilken omfattning kaprustning mellan dyaden har föregått krigsutbrottet. Analysen bör ge svar på om konflikten har omfattats av militär förmågeuppbyggnad som övergått till kaprustning samt om det uppfattas som det enda alternativet vid omedelbart hot, där krig förväntas varit nära förestående.

Tabell 2. Variabelvärden med logisk rangordning.

Variabelvärde	Innebörd
Centralt	Hög förekomst och hög påverkan på krigets utbrott.
Förekommer ofta	Medelhög förekomst och medelhög påverkan på krigets utbrott.
Förekommer	Låg förekomst och låg påverkan på krigets utbrott.
Förekommer inte	Ingen förekomst och ingen påverkan på krigets utbrott.

Tabellen sammanfattar operationaliseringens variabelvärden i form av ordinalskala med fyra punkter. Skillnaden mellan värdena är beroende av hur det genom den kvalitativa textanalysen explicit eller implicit går att urskilja grad av förekomst i vald empiri. För att variabelvärde *centralt* skall uppfyllas behöver samtliga av varandra oberoende källor i undersökt empiri för enskilt fall bekräfta att så är fallet. För att variabelvärdet *förekommer ofta* skall kunna uppfyllas krävs att minst femtio procent av källorna bekräftar förekomsten. För variabelvärdet *förekommer* räcker enstaka bekräftelse.

Variabelvärdet *förekommer inte* innebär att the Steps-to-War variabeln saknas helt i undersökt empiri.

Tabell 3. Analysverktyg avseende graden av förekomst i *The Steps-to-War* centrala faktorer.

The Steps-to-War centrala faktorer Variabel	Indikatorer	Variabelvärde Centralt Förekommer ofta Förekommer Förekommer inte
Territoriella dispyter	I vilken omfattning har konflikten präglats av att dyaden har haft en historia av utomstående territoriella anspråk mellan varandra?	Ex. Förekommer
Rivalitet	I vilken omfattning har dyaden de senaste femton åren innan krigsutbrottet haft en relation av rivalitet?	
Allianser	I vilken omfattning har någon part i dyaden inträtt i eller haft för avsikt att inträda i utomstående allianser mindre än fem år innan krigets utbrott?	
Kapprustning	I vilken omfattning har kapprustning mellan dyaden föregått krigsutbrottet?	

Tabellen utgör analysverktyget och sammanfattar teorins oberoende variabler i den vänstra kolumnen. I mittenkolumnen redovisas indikatorerna vilka är omvandlade till frågeställningar och i den högra kolumnen återfinns variabelvärden i ordinalskala vilka fylls i efter genomförd analys.

3.6 METOD FÖR DATAINSAMLING

3.6.1 Data, urval och källkritik

Datansamlingen är kvalitativ och textbaserad. Källmaterialet som använts i studien är därmed främst baserat på texter och dokument i skriftlig eller elektronisk form såsom böcker och vetenskapligt granskade artiklar. Texterna varierar mellan att vara förstahands- och andrahandskällor där det huvudsakliga syftet är att analysera nyttjad teori och de valda fallen.¹²² Förstahandskällorna utgörs bland annat av studiens the Steps-to-War teori. Den här typen av undersökning kräver tillgång till viss typ av bibliotek och databaser och informationen har återfunnits både fysiskt till exempel i Anna Lindh-biblioteket men även genom databaser såsom the Journal Storage Project (JSTOR) eller Military Database.¹²³ Insamling av textdata undgår många av de praktiska och forskningsetiska problem som kan förbindas med intervjuer och enkäter såsom skydd av identitet och informerat samtycke. Det kan visserligen samtidigt ses som en begränsning då tillgång till textproducenterna saknas men anses i den här studien uppvägas av möjligheterna att kunna korsreferera mellan ett stort antal texter.¹²⁴

I den här studien har Descombes checklista för forskningsetik nyttjats.¹²⁵ Checklistan är nyttjad för att tillgodose forskningsetiken där hänsyn enligt den här metoden alltid måste tas till andra forskares arbete och resultat på ett korrekt sätt så att deras resultat tillskrivs avsett värde och betydelse. Det har därför varit viktigt att tillämpa dataansaffnings-, bedömnings- och undersökningsmetoder som är kompatibla med kravet för vetenskaplig forskning och som är etiskt hållbart.¹²⁶

Kritik kan ges eftersom fallstudiens faktaunderlag är andrahandskällor och återgivna via någon annan persons förförståelse och tolkning. Därför är texterna bedömda enligt de källkritiska principernas fyra kriterier, *äkthet, tidssamband, oberoende och tendensfrihet*.¹²⁷

¹²² Weman, R. (2019).

¹²³ Powner, L. (2014).s.59.

¹²⁴ David, M. & Sutton, C. (2016).s.166.

¹²⁵ Denscombe, M. (2016).s.448.

¹²⁶ Weman, R. (2019).

¹²⁷ Thurén, Torsten (2005).s.13.

Avseende äkthet är samtliga artiklar i studien *peer-review* granskade. Avseende tidssamband är hänsyn till samtidighet taget och risk för eftertionalisering minimerat genom att de valda källorna både är framtagna under senare tid samt nära inpå händelserna.¹²⁸

För att undvika oberoende och tendens har ambitionen i den här studien varit att i så lång utsträckning som möjligt kunna samla och därmed korsreferera mellan flera av varandra oberoende källor i fallstudiens empiri som kan tänkas ha olika synsätt på narrativet.

Därför har prioritering lagts på att försöka hitta källor vilka skall kunna representera bägge sidor i dyaden samt minst en neutral, utomstående källa (i det här fallet med en annan nationalitet) än de inblandade.

I analysen av sexdagarskriget utgörs underlaget främst av Michael B Oren vilken anses ha ett neutralt, utifrån och in perspektiv genom att i sin bok nyttja källor från flera håll i konflikten.¹²⁹

Tom Segev är israelisk militärhistoriker med israeliskt inifrån och ut perspektiv.¹³⁰ Rashid Khalidi med arabisk bakgrund kan anses representera det arabiska perspektivet.¹³¹ I analysen

av Georgienkriget utgörs det neutrala underlaget med utifrån och in perspektiv främst av Svante Cornell, Frederick Starr.¹³² Ronald Asmus utgör det georgiska inifrån och ut perspektivet då

han befann sig med sina kontakter som är högt uppsatta georgiska officiella representanter i Georgiens huvudstad Tbilisi under kriget.¹³³ Ett rent ryskt inifrån och ut perspektiv har inte

kunnat identifieras med bibehållet krav på den källkritiska principen *äkthet*. Förmodligen beroende av att adekvat material fortfarande omfattas av sekretess vilket till del bekräftas i boken av Cornell och Starr.¹³⁴

Författaren av den här studien är medveten om att exempelvis Segev inte uppfyller kriteriet *oberoende* och *tendens* då Israel verkar framhävas som en mycket effektiv och överlägsen nation i förhållande till sina grannstater. Källornas svagheter har identifierats, analyserats och hanterats genom medveten korsreferering av andra källor.

¹²⁸ Esaiasson, P. et al. (2017).s.294.

¹²⁹ Oren, M. (2002).

¹³⁰ Segev, T. (2007).

¹³¹ Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. edt. (2012).

¹³² Cornell, S. & Starr, F. edt. (2009).

¹³³ Asmus, R. (2010).s.16f.

¹³⁴ Cornell, S. & Starr, F. edt. (2009).s.49.s.162.

3.6.2 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Metoden med jämförande fallstudie och således genom studiens operationalisering bidrar till att öka den interna validiteten, det vill säga att mäta det som avses mätas. Särskilt om begreppsvaliditeten stämmer med förståelsen av the Steps-to-War teorins centrala faktorer.¹³⁵

Det gör att det kan vara lättare att ställa rätt frågor genom utvecklade indikatorer i analysverktyget eftersom dessa har identifierats kvalitativt i kapitel två. Reliabilitet, att få samma resultat vid ny mätning och vara konsekvent, kan vara subjektivt. Kvalitativa data är alltid en produkt av en tolkningsprocess.¹³⁶ Med det menas att som tidigare nämnt kan en nackdel utgöras av att textanalysen tolkas och påverkas utifrån författarens förförståelse och kan därmed påverka reliabiliteten. Subjektivitet kan beröra textanalysen av bägge fallen samt studiens slutsatser. Genom att den här studiens kvalitativa data producerats och kontrollerats i överensstämmelse med god forskningsetisk praxis med källhänvisning och dess redogörelse och slutsatser motiverats anses därför reliabiliteten ha ökats.¹³⁷

Generaliserbarheten, eller den externa validiteten, kan i det här sammanhanget som fallstudie inte anses uppfyllas. Den här studien syftar till djupvaliditet över de specifika fall som behandlas, sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008, framför den kvantitativa forskningens styrka med generaliserbarhet.¹³⁸ Med utgångspunkt i de mönster och tydningar vilka återfinns i de specifika undersökta fallen kan det antas att det går att hitta förklaringar som är giltiga endast i liknande situationer.¹³⁹

¹³⁵ David, M. & Sutton, C. (2016).s.221.

¹³⁶ Denscombe, M. (2016).s.414f.

¹³⁷ Kellstedt, P. & Whitten, G. (2013).s.99.

¹³⁸ David, M. & Sutton, C. (2016).s.86.

¹³⁹ Weman, R. (2019).

4. ANALYS

I det här avsnittet analyseras sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008. Inledningsvis presenteras en bakgrund till konflikten och en kort sammanfattning av krigets genomförande med syftet att sätta in läsaren i den historiska kontexten. Därefter analyseras fallet med utgångspunkter i operationaliseringens analysverktyg med fokus på krigsutbrottets upprinnelse ej krigets händelseförlopp. Avslutningsvis sammanställs underlaget i ett resultat.

4.1 SEXDAGARSKRIGET ÅR 1967

4.1.1 Historik och bakgrund till konflikten

*” Vi är inte mot judarna för att de är judar, för vi liksom dem är semiter. Men vi är emot internationell Sionism som med stöd av Storbritannien, Amerika och Ryssland skapade staten Israel i ett arabiskt land. Den här kreationen konstituerar en permanent aggression mot oss araber”.*¹⁴⁰

Citatet kommer från Syriens utrikesminister Ibrahim Makhos som förklarade deras syn på Mellanösterns kris inför Frankrikes president Charles de Gaulle år 1967. Uttalandet klargör det arabiska perspektivet på den ”olagliga” staten Israel och judarnas nationella hemvist i Palestina. Konflikten i Mellanöstern är fortfarande bestående när den här studien görs.

Sionismens krav på en judisk stat började under 1900-talets inledning som en reaktion på antisemitismen i Europa. Palestina var då en del av Turkiets välde men förlorade området till engelsmännen efter det första världskriget. År 1917 förklarade britterna sitt stöd åt judarnas krav på egen nation i territoriet som hade historisk judisk innebörd och kallades *Eretz Yisrael* (Land of Israel). Det erkändes i dåvarande Nationernas Förbund varvid britterna sattes att administrera processen under 20 år av en judisk migration och Palestina mot eventuell självständighet.¹⁴¹ Migrationen flödade från Europa, speciellt efter förintelsen, och skapade med västerländsk och östeuropeisk standard effektiva jordbrukssamhällen och grunden till en spirande stat. Detta motsattes av den arabiska numerärt överlägsna befolkningen vilka ansåg att det här var en form av förtäckt kolonialism, ett verktyg skapat av västerländsk imperialism och därmed ett stort hot

¹⁴⁰ Quigley, J. (2013).s.23.

¹⁴¹ Ibid.s.6.

mot den arabiska kulturen med dess levnadssätt. Britterna drog sig ur år 1947 och överlät hela Palestina frågan till Nationernas Förbund vilka skapade resolution 181 som innebar att Palestina skulle delas i en judisk stat, en arabisk stat samt att Jerusalem skulle ledas av en internationell regim. Dagen efter beslutet attackerades judiska bosättningar av palestinsk gerilla vilket efter Sionisternas (israelerna) våldsamma hämnd skapade en arabisk flyktingvåg på cirka 750 000 personer till omgivande länder. Flyktingvågen används fortfarande som skäl för våld från arabisk sida för att Israel vägrar låta flyktingar återvända till sitt ursprungliga hemland.¹⁴² Britternas mandat att administrera Palestina försvann formellt den fjortonde maj 1948 vilket bidrog till att den judiska staten deklarerades och således starten på en regional väpnad konflikt mellan Israel och de fem närmaste arabiska länderna. Av israelerna kom detta att kallas för Självständighetskriget och slutade inte förrän i början av år 1949 då Egypten bad om vapenstillestånd och israelerna hade lyckats erövrat trettio procent mer territorium än vad Nationernas Förbund hade tilldelat dem genom resolution 181.¹⁴³ Palestina som namn var därmed borta från den officiella kartan.¹⁴⁴

För araberna kallades det kriget *al-Nakbah* (den stora förödelsen) och ansågs vara en stor föredning mot araberna av den förhållandevis lilla israeliska krigsmakten vilket kom att skapa en kedja av arabiska räder och hämndaktioner. Israel betraktades fortfarande i arabiska ögon vara olagligt. År 1954 började Sovjetunionen stödja den arabiska sidan i konflikten och det kalla kriget gjorde sitt intåg i Mellanöstern vilket bland annat innebar ett ökande flöde av krigsmateriel.¹⁴⁵ Dessa medel nyttjades vid gränsräder av arabiska terrororganisationer under hela 1950-talet mot Israel och utgick från Egypten, Jordanien och Syrien. Räderna hämnades kraftfullt av israelisk militär och lade grunden till nästa stora militära konflikt år 1956. Egypten nationaliserar Suez kanalen som då låg under brittiskt och franskt ägandeskap och Israel kommer (i hemlig samverkan) överens med England och Frankrike att påbörja en invasion in i Sinai regionen mot kanalen. Tanken var att britterna och fransmännen skulle intervensera i konflikten och därmed tvinga bort de egyptiska styrkorna från Suez och på så sätt återta kontrollen över sjöfarten.

¹⁴² Oren, M. (2002).s.3f.

¹⁴³ Ibid.s.5.

¹⁴⁴ Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. edt. (2012).s.4.

¹⁴⁵ Oren, M. (2002).s.6f.

Suez-kriget slutar med att Israel invaderar Sinai men aktionen fördöms både från USA och Sovjetunionen och framtvingar ett tillbakadragande våren 1957 vilket stärkte Egyptens uppfattning och stöd från supermakterna. En FN-installerad militärstyrka UNEF (United Nations Emergency Force) upprättas för att övervaka vapenstillståndet.¹⁴⁶ Under 1960-talet fortsätter terrordåden från palestinska organisationer (såsom Yasir Arafat ledda *Fatah*) mot Israel vilket leder till motåtgärder inkluderande att israeliskt stridsflyg nedkämpar sex syriska stridsflygplan. Konflikten eskalerar och gör att Egypten-Syrien ingår i försvarsallians år 1966 och Egypten-Jordanien år 1967, mot Israel. Den trettonde maj 1967 får Egyptens president Nasser ett meddelande från den sovjetiska underrättelsetjänsten. De hävdar att Israel samlar trupper vid gränsen till Syrien, ett meddelande som visade sig vara felaktigt. Nasser svarar med tre åtgärder vilka anses bidra till nästa stora krigsutbrott i Mellanöstern, sexdagarskriget 1967. För det första kraftsamlar han sina trupper in i Sinai nära den israeliska gränsen, därefter utvisar han UNEF från Sinai och avslutningsvis stänger han sundet vid Tiran (ett naturligt hinder mellan Röda havet och Aquaba gulfen som leder till Eilat) och därmed den viktiga fartygstrafiken söderut till och från Israel. I israeliska ögon ses detta som en orsak till krig (*casus belli*).¹⁴⁷

4.1.2 Krigets genomförande

Sexdagarskriget, eller junikriget 1967 vilket den arabiska sidan kallar det, är ett kort krig som avslutas med ett stort militärt nederlag för den Arabiska alliansen Egypten, Syrien och Jordanien.¹⁴⁸ Detta till trots att styrkeförhållandena var till fördel för araberna med cirka 100 000 fler soldater, nästan dubbelt så många brigader (42 st. mot 25 st.) och stridsvagnar (2330 st. mot 1294 st.) samt mer än dubbelt så många stridsflygplan (692 st. mot 286 st.).¹⁴⁹

Kriget inleds den femte juni av Israel Defense Forces (IDF) med en överraskande israelisk flygattack mot de egyptiska flygstridskrafterna medan de ännu stod oskyddade på sina flygbaser. Huvuddelen slås ut på mindre än tre timmar vilket gör att Israel snabbt får luftherravälde och de egyptiska markförbanden lämnas sårbara från luften. IDF påbörjar en markoffensiv in i västbanken och Sinai vilket responderas av Jordanien med beskjutning mot både militära och civila mål i Israel. IDF svarar med flyganfall mot jordanska och syriska flygbaser som innebar

¹⁴⁶ Quigley, J. (2013).s.8.

¹⁴⁷ Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. edt. (2012).s.7.

¹⁴⁸ Oren, M. (2002).s.xiiv.

¹⁴⁹ Dunstan, S. & Dennis, P. (2009).s.25.

att totalt 450 arabiska stridsflygplan blev förstörda (inklusive de egyptiska) under krigets första dygn.¹⁵⁰

Den sjätte juni påbörjar både den egyptiska och jordanska armén reträtter medan Syrien fortsätter med beskjutningar mot israeliska bosättningar. Den sjunde juni erövrar IDF det gamla Jerusalem, Jericho och ockuperar Sharm el Sheikh vilket resulterar i att Jordanien begär eldupphör med stöd av Förenta Nationerna. Den åttonde juni erövrar IDF Hebron och förstör broarna över floden Jordan och Egypten begär eldupphör. Den nionde juni når IDF Suez kanalen och påbörjar samtidigt en offensiv i norr mot Syrien som kollapsar dagen efter och Syrien begär eldupphör.

Den tionde juni intar IDF strategiska positioner och konstaterar att kriget var vunnet.¹⁵¹ Trots förlusten vägrar araberna att förhandla med, underteckna fredsavtal med och erkänna Israel som stat. Förenta Nationernas säkerhetsråd tecknar resolution 242 den 22 november vilket innebar att Israel skulle dra sig tillbaka från ockuperade områden i utbyte mot fred.

4.1.3 Sammanfattning av the Steps-to-War teorins indikatorer

1. Territoriella dispyter

- I vilken omfattning har konflikten präglats av att dyaden har haft en historia av utomstående territoriella anspråk mellan varandra?

Ur ett arabiskt perspektiv verkar den grundläggande historiskt territoriella aspekten vara fundamental för konflikten då de anser att en utomstående kolonial västmakt tillåter att en judisk stat upprättas på en geografisk yta som inte var deras från början.¹⁵² Det palestinska folket blev berövat deras land.

Det israeliska perspektivet förefaller vara att det arabiska samfundet inte vill acceptera Israels lagliga rätt till att vara en suverän stat i Mellanöstern, en geografisk plats med biblisk historia för judarna sanktionerat av Nationernas Förbund.¹⁵³ Konflikten resulterar i räder och våldshandlingar vid territoriernas gränser och demilitariserade zoner genom hela 1950- och 1960-talet. Förutom direkta gränsdragningar påverkas konflikten av geografiska områden såsom sundet vid Tiran vilket anses vara en viktig import- och export led för Israel samt deras nationella

¹⁵⁰ Dunstan, S. & Dennis, P. (2009).s.28f.

¹⁵¹ Ibid.s.8f.

¹⁵² Kimche, D. & Bawly, D. (1968).s11.

¹⁵³ Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. ed. (2012).s.53f.

vattenreservoar Genesarets sjön. Det geografiska området vid Sinai och Tiran används från bägge sidor som argument för att förbättra sina strategiska positioner.¹⁵⁴ Genesarets sjön har sitt tillflöde från floden Jordan och Jordanien försöker påverka vattenmängden i sjön genom att leda bort floden innanför deras territorium.¹⁵⁵

Territoriella dispyter kvarstår efter Självständighetskriget år 1949 då Israel tillfälligt ökade sitt territorium. Områden som Sinai, Gaza, Västbanken och Golan är vid den här tiden ständiga föremål för beväpnade våldshandlingar. I stället för att acceptera dessa zoner, provocerar bägge sidor i dyaden varandra med ständiga styrkedemonstrationer som ofta skapar materiell förstörelse och dödsfall vilket fördöms internationellt men verkanslöst.

Sättet att lösa konflikten kring territorium hanteras med andra ord oftast genom hot om våld, styrkedemonstrationer och olika former av våldsanvändning med militära medel. Diplomati verkar inte föregå mellan parterna i konflikten utan medlas mest genom Förenta Nationerna, USA och Sovjetunionen. Förenta Nationerna drabbas av vetorätten och stormakterna har dessutom intresse av att inte provocera varandra öppet vilket innebär otydliga budskap mot konflikts parter.¹⁵⁶

I undersökt underlag återfinns inga större kontraster eller motsägelser avseende territoriella dispyters betydelse. Omfattningen av att konflikten präglas av territoriella anspråk mellan Israel och den Arabiska alliansen historiskt, i det här fallet sedan år 1949, har därmed inte bara verifierats utan verkligen belysts av samtliga av varandra oberoende källor.

Därmed kan territoriella dispyter anses uppnå variabelvärdet *centralt* och i och med sin höga förekomst ha hög påverkan på sexdagarskrigets utbrott enligt ordinalskalan i studiens analysverktyg.

2. Rivalitet

- I vilken omfattning har dyaden de senaste femton åren innan krigsutbrottet haft en relation av rivalitet?

Konflikten i Mellanöstern utvecklas från lokala problem till regionala konflikter som påverkar världssamfundet från mitten av 1950-talet. Den psykologiska aspekten i dyaden tycks infinna sig efter år 1956 där araberna anklagar judarna för att vara aggressiva men psykologiskt svaga

¹⁵⁴ Goldstein, Y. (2018).s.769.

¹⁵⁵ Hammel, E. (1992).s.5.

¹⁵⁶ Kimche, D. & Bawly, D. (1968).s.47f.

medan judarna stärkta av Suez-kriget 1956 präglas av en attityd med självförtroende trots militär numerär underlägsenhet.¹⁵⁷ Därmed går det i viss litteratur att tolka betydelsen av de psykologiska faktorernas roll om hur parterna i dyaden uppfattar varandra. I mitten av 1960-talet verkar araberna tro att israelerna är rädda för Syriens krigiska och militära diktatorskap vilket stärker arabernas självbild och mod istället för att göra adekvata analyser av Israels reella militära förmåga.

Syriens attityd provocerar snarare än avskräcker och förefaller därför ge motsatsen till avsedd effekt. Återupprepade dispyter samt Jordanien och Syriens ambitioner att öka sin roll i den internarabiska maktställningen leder även under 1960-talet till att Israel verkar uppleva en sorts egen identitetskris med minskat ekonomiskt tillflöde, minskad migration och känsla av hopplöshet.

Samtidigt som moralen i Israel sjunker, växer den arabiska nationalitetskänslan med Egyptens president representerande den arabnationalistiska ideologin.¹⁵⁸ Den långa konflikten, internpolitik och utomstående intresser kan sammantaget bidra till problemen med att inte fatta rationella beslut och att undvika konflikter.

Vad avser utomstående intresser kontrasterar vissa källor i analysen mot att den verkliga rivaliteten stod mellan USA och Sovjetunionen. Dessa var visserligen emot en kraftmätning på den arabiska halvön på grund av egna ekonomiska intressen men vilka indirekt på grund av ideologiska skäl underbygger konflikten på varsin sida med rådgivning, underrättelser och krigsmateriel.¹⁵⁹

Det kan tolkas som att efter det senaste decenniets krig och upprepade våldshandlingar innan år 1967 hade Israel blivit känsliga och aggressiva om sin exklusiva rätt som en suverän nation medan dess legitimitet starkt ifrågasattes av araberna.¹⁶⁰

Ett exempel på att inte fatta rationella beslut och ge utrymme för sociala psykologiska faktorer är det faktum att de israeliska generalerna såg Egyptens blockad av sundet vid Tiran som ett bra skäl att en gång för alla få besegra Egyptens krigsmakt.¹⁶¹

¹⁵⁷ Oren, M. (2002).s.13.

¹⁵⁸ Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. edt. (2012).s.264f.

¹⁵⁹ Kimche, D. & Bawly, D. (1968).s.46.

¹⁶⁰ Hammel, E. (1992).s.34f.

¹⁶¹ Quigley, J. (2013).s.36.

I empirins jämförelse förekommer vissa skillnader avseende omfattningen av rivalitet inom femton år före krigsutbrottet. Rivalitet som begrepp förekommer bara i viss litteratur medan det går att tolka rivalitet enligt the Steps-to-War teorins definition hos andra.

Vissa källor anklagar stormakterna för att stå bakom den verkliga rivaliteten. Omfattningen av rivalitet bedöms därmed uppnå variabelvärdet *förekommer ofta* med hänsyn till att över hälften av källorna bekräftar förekomsten som därmed anses ha medelhög påverkan på krigets utbrott.

3. Allianser

- I vilken omfattning har någon part i dyaden inträtt i eller haft för avsikt att inträda i utomstående allianser mindre än fem år innan krigets utbrott.

Det verkar finnas en generell syn på att allianser har någon form av betydelse i Mellanösternkrisens tidiga historia. Stephen Walt hävdar i det sammanhanget förmågan till att kunna attrahera allierade är en värdefull tillgång i en konkurrensutsatt situation medan de som tvingar andra att alliera sig mot dem står inför ett mycket ofördelaktigt läge.¹⁶² Enligt Walt är Mellanöstern ett område av betydande strategisk vikt och att olika alliansförbindelser frekvent har skiftat på grund av regionens turbulens.¹⁶³ Frågan kvarstår dock i vilken omfattning allianser har förekommit och påverkat sexdagarskriget mindre än fem år före krigsutbrottet år 1967.

I analysens underlag förekommer United Arab Republic (UAR) vilket enligt Khalidi var en del av arabisk nationalism och en sammanslagning av Egypten och Syrien mellan år 1958 och år 1961 vilket därmed faller ur analysen med hänsyn till femårsgränsen. UAR som begrepp behålls däremot av Egypten vilket kan skapa en del begreppsförvirring när litteraturen jämförs inom ramen för aktuella ingångna alliansavtal.¹⁶⁴

År 1966 var Egypten den militärt starkaste makten av de arabiska länderna och konflikten mellan Syrien och Israel kunde inte ignoreras av egyptierna. I november år 1966 ingår Syrien och Egypten i en avtalsmässig ömsesidig försvarsallians som innebar att bistå varandra militärt vid en eventuell militär attack från Israel.¹⁶⁵ Egyptens uppfattning var att israelerna inte skulle

¹⁶² Walt, S. (1987). s.ix.

¹⁶³ Ibid.s.13.

¹⁶⁴ Quigley, J. (2013).s.17.

¹⁶⁵ Ibid.s.8.

våga genomföra några militära aktioner mot Syrien och därmed riskera ett krig mot Egypten. Israel däremot saknar militära allianser, visserligen förses Israel av både USA och Frankrike med militär materiel och diplomatiskt stöd, men USA och Sovjetunionen försöker övertala Israel att hålla tillbaka sin aggressivitet.¹⁶⁶

Shlaim och Louis förklarar Syrien och Egyptens försvarsallians som ett sätt för Egypten att genomföra en arabmoralisk styrkedemonstration. Alliansen var enligt dem endast en politisk manöver med syfte att visa upp prestigen för det egna landet, de arabiska grannländerna och därmed i bästa fall avskräcka Israel från att föröka expandera sitt territorium. Alliansen mellan Egypten och Syrien beskrivs som mycket ojämn resursmässigt och Syriens bidrag att bistå Egypten som begränsat.¹⁶⁷

Här finns paralleller med det i forskningsöversikten beskrivna fenomenet med uppfattning och forskning som påstår att allianser till största delen är opålitliga. Det går att tolka alliansavtalet mellan Egypten och Syrien endast som ett försök till politisk signaleffekt vilket startar en okontrollerbar kedjereaktion för Egyptens president Nasser. Förenta Nationerna står dessutom utan makt att ingripa med hänsyn till att Sovjetunionen nyttjar sin vetorätt mot intervention.¹⁶⁸ Två veckor efter att Egypten förflyttat två divisioner till Sinai i maj år 1967 tecknar Jordanien alliansavtal med Egypten¹⁶⁹ och kort därefter även Irak.¹⁷⁰

I litteraturen finns vissa kontraster avseende de arabiska alliansernas betydelse för Israels fortsatta handlande. Medan en del hävdar att den israeliska politiska ledningen tvekade länge att agera först, påstår andra att den arabiska alliansen inte gjorde något större avskräckande intryck. Det verkar som att det var orimligt att Israel skulle förhålla sig passivt och Förenta Nationernas säkerhetsråd avfärdades som otänkbar lösning.¹⁷¹ I empirins jämförelse förekommer den arabiska alliansen samt att Israel står utanför militärt alliansstöd i samtliga källor och att den arabiska alliansen bildades mindre än fem år innan krigets utbrott.

¹⁶⁶ Ibid.s.34.

¹⁶⁷ Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. edt. (2012).s.7.

¹⁶⁸ Hammel, E. (1992).s.13.

¹⁶⁹ Dunstan, S. & Dennis, P. (2009).s.8.

¹⁷⁰ Kimche, D. & Bawly, D. (1968).s.99.

¹⁷¹ Ibid.s.69.

Därmed kan det anses att allianser uppnår variabelvärdet *centralt* och med sin höga förekomst ha hög påverkan på krigets utbrott.

4. Kaprustning

- I vilken omfattning har kaprustning mellan dyaden föregått krigsutbrottet?

Analysen bekräftar att den militära förmågan visserligen byggdes upp med stora summor på bägge sidor i dyaden under hela 1950- och 1960- talet men det går att tolka uppbyggnaden som en del av konfrontationen mellan USA och Sovjetunionen och det kalla krigets påverkan.

USA verkade oroliga för att Mellanösterndispyten skulle kunna resultera i en väpnad konflikt mellan USA och Sovjet vilket bidrog till en viss försiktighet i vad som kunde anses tillåtet att leverera till respektive part. Sovjetunionen tycktes resonera på samma sätt och nyttjade dåvarande Tjeckoslovakien som en slags bulvan inom Warszawa Pakten för förmedling av stridsvagnar, stridsflygplan och handeldvapen till Egypten. NATO nyttjade samtidigt Frankrike på samma sätt med materiel till Israel.¹⁷² Det verkar som att stormakterna gärna försåg bägge sidor i dyaden med krigsmateriel av egna handelsekonomiska skäl men att det fanns en begränsning i vad som kunde säljas och därmed föröka hindra spridning av massförstörelsevapen och således kaprustning mellan Israel och den arabiska alliansen.¹⁷³ Enligt Quigley var dock Israel aldrig riktigt hotad avseende militär krigföringsförmåga oavsett avsaknad av massförstörelsevapen då deras krigsmakt ständigt hade övertaget. Trots att den arabiska alliansen var numerärt överlägsna på papperet hade den israeliska krigsmakten övertaget gällande teknologi, utbildningsståndpunkt och taktik.¹⁷⁴ Det förefaller som att huvuddelen i faktainsamlingen omnämner dyadens militära omkostnader och uppbyggnad men endast Oren nämner begreppet kaprustning (eng. arm race) och då i sammanhanget att USA inte ville medverka till kaprustningen i Mellanöstern.¹⁷⁵ I jämförelse förekommer kaprustning före krigsutbrottet endast i en källa. Därmed kan det anses att kaprustning uppnår variabelvärdet *förekommer* och med sin låga förekomst ha låg påverkan på krigets utbrott.

¹⁷² Oren, M. (2002).s.9.

¹⁷³ Hammel, E. (1992).s.27.

¹⁷⁴ Quigley, J. (2013).s.11.

¹⁷⁵ Oren, M. (2002).s.26.

Tabell 4. Sammanfattande analys av graden förekomst i The Steps-to-War teorins centrala faktorer i sexdagarskriget år 1967.

The Steps-to-War centrala faktorer Variabel	Indikatorer	Variabelvärde
Territoriella dispyter	I vilken omfattning har konflikten präglats av att dyaden har haft en historia av utomstående territoriella anspråk mellan varandra?	Centralt
Rivalitet	I vilken omfattning har dyaden de senaste femton åren innan krigsutbrottet haft en relation av rivalitet?	Förekommer ofta
Allianser	I vilken omfattning har någon part i dyaden inträtt i eller haft för avsikt att inträda i utomstående allianser mindre än fem år innan krigets utbrott?	Centralt
Kapprustning	I vilken omfattning har kapprustning mellan dyaden föregått krigsutbrottet?	Förekommer

4.2 GEORGIENKRIGET ÅR 2008

4.2.1 Historik och bakgrund till konflikten

*”Ingenting kommer hindra processen av ett fredligt enande av vårt land. Vi kommer fortsätta att samarbeta med alla våra partners. Vi förväntar oss och kräver att den Ryska federationen omvärderar sina beslut att försöka överträda Georgiens suveränitet och territoriella integritet och vi behöver ett seriöst diplomatiskt agerande från våra vänner och partners”.*¹⁷⁶

Citatet kommer från Georgiens president Mikheil Saakashvili då han uttalar sig i Georgiens nationella säkerhetsråd i april år 2008. Uttalandet klargör det georgiska perspektivet på det mångfacetterade problemet kring ett oenat Georgien, Rysslands inblandning och det stora behovet av internationellt stöd.

Södra Kaukasus, vilket inkluderar Armenien, Azerbajdzjan och Georgien, har under lång historisk tid tjänat som en slags strategisk transportkorridor mellan öst och väst. Länderna förbinder sjötransporten mellan Kaspiska havet och Svarta havet och kan ses likt en sorts flaskhals för den hegemoni som för tillfället regerat i området. Georgiens historia präglas av underkastelse mot stormaktsregenter såsom Perser, Mongoler, Ottomaner och Romare. Mellan år 1918 och år 1921 existerade landet kort som den Demokratiska Republiken Georgien för att till slut hamna under Sovjetunionens styre.¹⁷⁷ Efter Sovjetunionens upplösning år 1991 öppnades södra Kaukasus upp för självständighet för de gamla sovjetrepublikerna och därmed även möjligheten till väststatliga politiska och ekonomiska intressen. Det här sker i en region som ditintills varit ryskdominerad sedan år 1828. Georgien påbörjade diplomatiska förbindelser med USA i förhoppningen om en garanti för sin suveränitet och territoriella integritet. USA svarar med att stödja Georgien med ekonomiskt bistånd, militär träning och diplomatiskt stöd i den internationella kontexten. Georgien med sitt geografiska läge har en viktig roll för etableringen och kontrollen av den öst-västliga energi exporten av olja och gas genom pipelines, de så kallade

¹⁷⁶ Cornell, S. & Starr, F. ed. (2009).s.137.

¹⁷⁷ Ibid.s.10f.

Baku-Tbilisi-Ceyhan (BTC) oil pipeline och Baku-Tbilisi-Erzurum (BTE) natural gas pipeline.¹⁷⁸ Georgiens ambitioner att bli en del av NATO och skapa handelsavtal med EU ökar efter den demokratiska ”Rosenrevolutionen” och valet av president Saakashvili år 2003. Två nya utrikespolitiska inriktningar skapades, att bli en demokratisk förebild för de övriga forna sovjetrepublikerna och bidra till militär säkerhet inom ramen för NATO.¹⁷⁹ Som medlem i Partnership for Peace (PfP) fokuserade därmed Saakashvili sin delvis moderniserade krigsmakt på fredsbevarande internationella insatser med upprorsbekämpning istället för eget nationellt försvar.¹⁸⁰

Georgiens kommande händelseutveckling och försöken till medlemskap i NATO påverkades av tre saker. För det första upplöste den georgiska polisen med grovt våld en demonstration i Georgiens huvudstad Tbilisi i november år 2007 som resulterande i över 500 personer på sjukhus. Händelsen gjorde att den nationella tv-kanalen stängdes tillfälligt.¹⁸¹ För det andra förklarade sig Kosovo självständigt med västligt stöd i februari år 2008. Ryssland hävdade att det kunde påverka Kaukasusregionen negativt genom ett ökat behov av oberoende från andra separatister. För det tredje, Georgiens separatistregioner Abkhazien och Syd Ossetien med sina starka band till Ryssland där Georgiens försök till att re-integrera dessa regioner var ett föremål för väpnade konflikter sedan slutet på 1980-talet.¹⁸²

Samtidigt som Georgien behöver förbättra sina chanser för kommande medlemskap i NATO genom att lösa ”den frusna” situationen i sina separatistregioner, ökar Ryssland sin kontroll succesivt med politiskt inflytande och militär utrustning i samma regioner. Kontrollen syftar till att skydda den rysktalande befolkningen, återetablera rysk dominans i områdena och försöka förhindra en spridning av NATO medlemskap vilket bidrar till en ökande konflikt mellan länderna.¹⁸³

¹⁷⁸ Sadri, H. & Burns, N. (2010).s.127.

¹⁷⁹ Nilsson, N. (2019).s.452.

¹⁸⁰ Asmus, R. (2010).s.41.

¹⁸¹ Nilsson, N. (2019).s.453.

¹⁸² Cornell, S. (2002).s.262f.

¹⁸³ Cohen, A., Hamilton, R. & Army War College. Strategic Studies Institute. (2011).s.90f.

4.2.2 Krigets genomförande

Kriget mellan Ryssland och Georgien år 2008 varade i cirka fem dagar och avslutas med ett nederlag för Georgien. Styrkeförhållandena var till fördel för Ryssland som tillsammans med separatistmillisen uppgick till cirka 40 000 soldater (enbart i regionen) mot Georgiens total av cirka 15 000 soldater.¹⁸⁴

Kriget inleds den sjunde augusti år 2008 med att Georgiska trupper genomför en militär offensiv i Syd Ossetien som svar på ett raketanfall från Ossetiska separatister. Ryssland svarar genast med att sända ryska trupper genom Roki-tunneln vilket förbinder Ryssland med Georgien i Syd Ossetien, hävdandes att Georgien genomför en krigshandling mot fredsbevarande styrkor och rysk befolkning. Samtidigt utsätts Georgien för en cyberattack vilket släcker deras möjligheter till kommunikation och media rapportering.

Den åttonde augusti genomför ryska trupper ett motanfall inkluderande flyg- och markstridskrafter vilket tvingar de georgiska trupperna ut från staden Tskhinvali och senare med full reträtt tillbaka mot centralare delar av Georgien.

Den nionde augusti öppnas en andra front mot Georgien i Abkhazien av bland annat ryskt stridsflyg och Abkhazisk milis samtidigt som ryskt stridsflyg anfaller mål längre in i Georgien. Ryssland förflyttar cirka 10 000 soldater in i Abkhazien via sjö- och järnvägar, tränger in i Georgien från väster och blockerar Georgiens handelssjöfart från att nå sina hamnar i Svarta havet.

Den tionde augusti erövrar ryska styrkor de georgiska städerna Gori, Senaki och Zugdidi och Georgiens begär eldupphör.¹⁸⁵ Trots detta genomförs ryska flygbombningar mot georgisk infrastruktur och striderna fortsätter till den tolfte augusti då FN:s säkerhetsråd får den ryska presidenten Medvedev att acceptera eldupphör men med motkravet att ryska trupper skulle vara kvar och hålla sina positioner. Den femtonde augusti skriver bägge parter i dyaden under avtalet om eldupphör.¹⁸⁶

¹⁸⁴ Ibid.s.11f.

¹⁸⁵ Cornell, S. & Starr, F. edt. (2009).s.152f.

¹⁸⁶ Sadri, H. & Burns, N. (2010).s.132.

4.2.3 Sammanfattning av the Steps-to-War teorins indikatorer

1. Territoriella dispyter

- I vilken omfattning har konflikten präglats av att dyaden har haft en historia av utomstående territoriella anspråk mellan varandra?

Det verkar som att omfattningen av den territoriella aspekten i dispyten är fundamental i dispyten mellan Georgien och Ryssland. Ur Georgiens perspektiv kan det motiveras med att deras territoriella integritet innan krigsutbrottet hotades av ständiga ryska överträdelser och ökade ryska truppsamlingar vid och inom dess nationsgräns. Det ryska officiella perspektivet är att det handlade om övningar, internationellt sanktionerat deltagande i fredsbevarande insatser och skydd av rysktalande befolkning i Georgiens separatistregioner.¹⁸⁷

Konflikten handlade inte i första i första hand om oenighet av gränsdragning och utomstående ömsesidiga territoriella anspråk såsom över Abkhaziens och Syd Ossetiens område. Dessa tillhörde enligt internationell rätt Georgien. Skälet tycks vid en jämförelse snarare vara geopolitiskt där Rysslands intervention påstås handla om en rysk strategi att förhindra Georgiens möjligheter att närma sig EU och NATO. Dessutom kan det tolkas som ett sätt för Ryssland att åter försöka skapa sig ett beroende hos forna Sovjetrepubliker i form av att kunna påverka deras politik. Med detta avses främst kontrollen av energikällor, dess transportvägar samt sända varningssignaler i sin omgivning att inte söka stöd i Västeuropa eller USA.¹⁸⁸

Förutom en allmän syn att Ryssland har ett behov av kontrollen i Södra Kaukasus med hänsyn till energiflöde av gas och olja samt buffertzonen mot NATO nämner dessutom en källa Rysslands behov av Georgiens (Abkhaziens och Syd Ossetiens) fysiska territorium. Anledningen för det ryska behovet var luftrumsnyttjande och framskjutna militära baser.¹⁸⁹

Även om det territoriella anspråket kan ses ensidigt från rysk sida hävdar samtlig empiri att stegringen till den militära dispyten och startskottet för kriget är att Ryssland nyttjar det faktum att Georgien inte har kontroll över eget territorium. Den fysiska gränsen mellan Ryssland och Georgien utgör med detta själva startskottet för militärt våld.

Därmed kan det anses omfattningen av territoriella dispyter uppnår variabelvärdet *centralt* och med sin höga förekomst ha hög påverkan på krigets utbrott.

¹⁸⁷ Cornell, S. & Starr, F. ed. (2009).s.53.

¹⁸⁸ Asmus, R. (2010).s.8.

¹⁸⁹ Cohen, A., Hamilton, R. & Army War College. Strategic Studies Institute. (2011).s.ix.

2. Rivalitet

- I vilken omfattning har dyaden de senaste femton åren innan krigsutbrottet haft en relation av rivalitet?

Sedan Sovjetunionens upplösning och kriget i Abkhasien i början av 1990-talet, har relationen mellan Ryssland och Georgien varit spänd och påverkats negativt av bägge länders olika utrikespolitiska målsättningar. För Ryssland handlade det om att återupprätta sina påverkansmöjligheter på sina forna besittningar medan Georgien önskade stärka sin egna nationella identitet och sitt oberoende.¹⁹⁰ Relationen mellan Ryssland och Georgien präglades visserligen de senaste femton åren innan krigsutbrottet mest av ryska ekonomiska sanktioner, ryska överträdelser av Georgiens nationsgräns och hot mot Georgiens ledarskap. Det finns dock flera exempel på militära våldshandlingar. Även om dessa händelser förekom i Georgiens separatistregioner verkade det återfinnas rysk inblandning.

Rivaliteten mellan Ryssland och Georgien omfattade därmed mer än bara psykologisk fientlighet och ömsesidig hotfull attityd. Rysslands del i kriget mot Georgien kan tolkas som att den även var riktad som en signal mot forna Sovjetstater, Washington och Västra Europa eftersom Georgien hade ambitioner att ansluta sig mot NATO och EU.

Fokuseringen från rysk sida mot Georgien kan enligt the Steps-to-War teorin förklaras med en rädsla för att Georgien skulle erhålla medlemskap i NATO och att Ryssland därmed kunde förlora kontrollen över södra Kaukasus och dess energiflöde.¹⁹¹ Den höga konkurrensen mellan länderna handlade inte om likvärdig militär förmåga eller ekonomiska förutsättningar då Ryssland var överlägset på bägge punkterna. Därmed tolkas i analysens jämförelse att den verkliga rivaliteten istället stod mellan Ryssland och NATO.¹⁹²

Bedömningen görs därför att rivalitetens variabelvärde sänks från central trots att dyadens återkommande dispyter förekommer i samtlig undersökt empiri. Sänkningen sker på grund av det inte kan anses att dyaden Ryssland och Georgien i det här sammanhanget kan ses som isolerade rivaler. Därmed tyds omfattningen av rivalitet uppnå variabelvärdet *förekommer ofta* och således har medelhög påverkan på krigets utbrott.

¹⁹⁰ Cornell, S. & Starr, F. edt. (2009).s.29.

¹⁹¹ Sadri, H. & Burns, N. (2010).s.129f.

¹⁹² Asmus, R. (2010).s.5ff.

3. Allianser

- I vilken omfattning har någon part i dyaden inträtt i eller haft för avsikt att inträda i utomstående allianser mindre än fem år innan krigets utbrott?

Enligt the Steps-to War teorin skapar närvaron av säkerhetshot en tendens till att öka den egna militära styrkan genom att ingå i allianser. Georgien var inget undantag som efter valet av president Saakashvili år 2003 stärkte sina band med USA och Västeuropa med hänsyn till Georgiens historia av oönskad rysk dominans och presidentens tidigare goda relationer med väst. I Georgiens nationella säkerhetskoncept vilket antogs år 2005 var NATO som organisation för kollektivt försvar garanten för Georgiens demokratiska värden, kommande reformer och en stabil omgivning. Problemet var förmodligen Georgiens missbedömning över Rysslands beslutsamhet att försöka förhindra den processen.¹⁹³ För Ryssland, vars ambitioner var att återställa sin hegemoniska position i forna Sovjetunionen, gav Georgiens NATO ambitioner en provocerande effekt. Eftersom Georgiens blivande medlemskap i NATO hindrades av inhemska territoriella problem med Abkhasien och Syd Ossetien blev det ingången för Ryssland att försöka hålla liv i den konflikten. Det går att tolka Abkhasien och Syd Ossetien som en del i en rysk allians mot Georgien men kan inte göras gällande på grund av de saknar internationell laglig status som fristående oberoende stater enligt den här studiens kapitel 1.5.¹⁹⁴ Efter NATOS toppmöte i Bukarest i april år 2008 då Georgiens medlemskap sköts på framtiden uttalade den ryska chefen för militärstaben att de skulle göra allt i sin makt för att förhindra Georgien från att få inträde i NATO.¹⁹⁵

NATO var oenigt kring konflikten i södra Kaukasus och kan anses ha misslyckats med någon form av avskräckning mot Rysslands hot mot Georgien. Med bakgrund av Georgiens annalkande medlemskap och därmed militärt stöd från NATO vid ett eventuellt angrepp kan det vara en del av förklaringen till det snabba händelseförloppet år 2008.

I analysens jämförelse förekommer Georgiens önskan att få inträde i NATO inom fem år före krigsutbrottet och Rysslands uppfattning av den alliansen som en provokation i samtliga källor. Därmed kan det anses att allianser uppnår variabelvärdet *centralt* och med sin höga förekomst ha hög påverkan på krigets utbrott.

¹⁹³ Ibid.s.139.

¹⁹⁴ Cornell, S. & Starr, F. ed. (2009).s.77.

¹⁹⁵ Cornell, S. & Starr, F. ed. (2009).s.68.

4. Kaprustning

- I vilken omfattning har kaprustning mellan dyaden föregått krigsutbrottet?

Georgien hade sedan år 2002 påbörjat ett samarbete med USA främst för att underlätta USAs nyttjande av georgiskt luftrum för att kunna nå Afghanistan i samband med militär internationell insats. Samarbetet utökades till att omfatta Georgiens försvarsmakt med träning och utrustning där det inledningsvis med 64 miljoner dollar handlade om att öka förmågan för terroristbekämpning.¹⁹⁶

Georgien deltog senare i det av USA ledda kriget mot Irak och svarade för det tredje största truppbidraget.¹⁹⁷ Paradoxalt nog verkar det som att den nationella georgiska försvarsförmågan till del tappades till förmån för deltagande i terrorbekämpning och fredsbevarande internationella insatser. Anledningen var att visa välvilja för att kvalificera sig för NATO och USA. Det kan vara en del av att Georgiens militära förmåga helt enkelt inte var tränat eller utrustat för en motståndare som den ryska krigsmakten och att kriget var över på fem dagar.

I jämförelse med Georgien verkade Ryssland behålla sin gamla militära strategi från Sovjetunionens tid med stor kvantitet och resurser för snabba förflyttningar och eldunderstöd. Förutom att återhämta sin krigsmakt generellt efter tio år av förfall tycks det som att Ryssland byggde upp nya militära baser i Georgiens omedelbara närområde för att förbereda sig för kommande militärt hot eller bygga upp en avskräckande förmåga.¹⁹⁸ Dessutom försåg Ryssland Georgiens separatistregioner med krigsmateriel såsom stridsvagnar och handeldvapen vilket kan anses underbygga Rysslands motiv att bibehålla Georgiens konflikt med Abkhazien och Syd Ossetien.

Även om bägge parter i dyaden genomför militär förmågeuppbyggnad före krigsutbrottet kan det enligt the Steps-to-War teorin inte anses leda till en ömsesidig mellanstatlig kaprustning. Förmågeuppbyggnaden handlar snarare om olika inriktningar och ambitioner. I empirins jämförelse förekommer inte kaprustning före krigsutbrottet i någon källa. Därmed kan det anses att kaprustning uppnår variabelvärdet *förekommer inte* och har därmed ingen påverkan på krigets utbrott.

¹⁹⁶ Vilket då omfattade hela 2/3 delar av Georgiens totala försvarsbudget.

¹⁹⁷ Sadri, H. & Burns, N. (2010).s.128.

¹⁹⁸ Cornell, S. & Starr, F. edt. (2009).s.59.

Tabell 5. Sammanfattande analys av graden förekomst i The Steps-to-War teorins centrala faktorer i Georgien-kriget år 2008.

The Steps-to-War centrala faktorer Variabel	Indikatorer	Variabelvärde
Territoriella dispyter	I vilken omfattning har konflikten präglats av att dyaden har haft en historia av utomstående territoriella anspråk mellan varandra?	Centralt
Rivalitet	I vilken omfattning har dyaden de senaste femton åren innan krigsutbrottet haft en relation av rivalitet?	Förekommer ofta
Allianser	I vilken omfattning har någon part i dyaden inträtt i eller haft för avsikt att inträda i utomstående allianser mindre än fem år innan krigets utbrott?	Centralt
Kapprustning	I vilken omfattning har kapprustning mellan dyaden föregått krigsutbrottet?	Förekommer inte

4.3 RESULTAT AV ANALYSEN

Resultatet visar att både sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008 präglas av uppfattningen om att territoriella dispyter är centralt och har en hög påverkan på bägge krigens utbrott. I sexdagarskriget återfinns dispyten kring Israels territorium på en geografisk yta som tidigare tillhörde Palestina.¹⁹⁹ I Georgienkriget framställs den territoriella dispyten som att Ryssland nyttjar det faktum att Georgien inte har kontroll över eget territorium.²⁰⁰ Enligt the Steps-to-War teorin har territoriella dispyter en central roll för krigsutbrott. Eftersom variabeln *territoriella dispyter* således är *central* i jämförelse av bägge fallen kan det bedömas som att det finns en korrelation mellan variabeln och dess påverkan på krigsutbrotten.

Avseende omfattningen av rivalitet förekommer likheter mellan fallen inom femton år före krigsutbrottet. I bägge fallen återfinns konkurrens och psykologisk fientlighet vilket skapar upprepade konflikter. Begreppet rivalitet är därmed ofta förekommande men här går det även se en tendens till att den verkliga rivaliteten i bägge fall kan stå mellan andra stater och organisationer såsom mellan USA (NATO) och Sovjetunionen (Ryssland). Det gör att variabeln *rivalitet* sammantaget i bägge fall uppnår variabelvärde *förekommer ofta* och till del kan anses korrelera med dess påverkan på krigsutbrotten.

I sexdagarskriget stod Israel militärt ensamt mot en arabisk allians vilken bildades mindre än fem år innan krigets utbrott. Det förefaller som att Israel uppfattar den situationen provocerande. I Georgienkriget beskrivs Georgiens ambitioner att ingå i NATO provocerande för Ryssland mindre än fem år innan krigsutbrottet. Eftersom variabelvärdet *centralt* uppnås ger empirin därmed ett sammantaget intryck av att det i bägge fall kan finnas en korrelation mellan variabeln *allianser* och dess påverkan på krigsutbrottet.

Avseende kapprustning återfinns en liten skillnad mellan fallen. I sexdagarskriget förekommer kapprustning före krigsutbrottet endast i en källa. I empirin över Georgienkriget framställs inte dyadens militära förmågeuppbyggnad ha övergått i kapprustning alls. Med hänsyn till att variabeln *kapprustning* endast uppnår variabelvärdet *förekommer* och *förekommer inte* kan det anses att kapprustning har låg till ingen påverkan på krigens utbrott.

¹⁹⁹ Kimche, D. & Bawly, D. (1968).s.11.

²⁰⁰ Asmus, R. (2010).s.60.

Tabell 6. Sammanfattning av variabler och variabelvärden för sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008.

The Steps-to-War centrala faktorer Variabel	Variabelvärde Sexdagarskriget år 1967	Variabelvärde Georgienkriget år 2008
Territoriella dispyter	Centralt	Centralt
Rivalitet	Förekommer ofta	Förekommer ofta
Allianser	Centralt	Centralt
Kaprustning	Förekommer	Förekommer inte

4.4 SAMMANFATTNING AV RESULTATET

Enligt tabellen ovan har analysen i studien påvisat att två av fyra variabler kan anses ha en hög påverkan på krigsutbrotten. Dessa är territoriella dispyter och allianser. Variabeln rivalitet framställs som att ha medelhög påverkan och kaprustning har låg eller ingen påverkan på krigsutbrotten. I the Steps-to-War teorin påpekas att territoriella dispyter och rivalitet ökar sannolikheten för krigsutbrott medan allianser som enskild företeelse har minst sannolikhet att leda till krigsutbrott under det kalla kriget. Det påverkar analysen för sexdagarskriget (se punkt 2.2 i teoriavsnittet). Här går det att utläsa en skillnad mellan analysens resultat och the Steps-to-War teorins förklaring till krigsutbrott vars slutsatser redovisas i nästa avsnitt.

5. DISKUSSION

Det här avsnittet innehåller svar på studiens forskningsfråga, diskussion med återkoppling till problemområde och syfte. Dessutom redovisas slutsatser av studien med resultat och kritik av vald metod och teori. Därutöver innehåller avslutningskapitlet en reflektion över resultatens relevans för det utomvetenskapliga perspektivet samt förslag på fortsatt forskning.

5.1 SVAR PÅ UNDERSÖKNINGENS FORSKNINGSPRÅGA

- **På vilket sätt kan the Steps-to-War teorin förklara krigsutbrottet i sexdagarskriget år 1967 och i Georgienkriget år 2008 ?**

Svaret på forskningsfrågan är att the Steps-to-War teorin stärks i sin förklaring då bägge krigsutbrotten påverkades av territoriella dispyter med hänsyn till territoriella dispyters höga uppnådda variabelvärden i studiens analys. Även rivalitet kan ha påverkat krigsutbrotten och ligger i linje med teorin trots lägre variabelvärde än territoriella dispyter. Däremot motsägs teorin något avseende vad som skapar krigsutbrott avseende allianser. Visserligen finns allianser med som en faktor i the Steps-to-War teorin men antogs enligt den teorin ha minst påverkan på krigsutbrottet i undersökt tidsperiod för sexdagarskriget år 1967 i förhållande till de andra variablerna. I studiens analys skildras istället motsatsen med lika höga uppnådda variabelvärden som för territoriella dispyter. I empirin går det heller inte utläsa att variabeln kapprustning har någon större påverkan på fallens krigsutbrott vilket även det kan anses motsäga teorin. Det tolkas som att the Steps-to-War teorin därmed bidrar med att förklara territoriella dispyter och till del rivalitets betydelse för att en konflikt kan eskalera till krigsutbrott men verkar undervärdera betydelsen av alliansers påverkan och dess provocerande effekt. Åtminstone de fall vilka har likheter med sexdagarskriget år 1967. Noteras bör att Georgienkriget år 2008 inte omfattades av the Steps-to-War teorins statistiska undersökning vilken bara sträckte sig till år 2001.

5.2 DISKUSSION AV STUDIENS RESULTAT

I inledningen av den här studien nämndes att ett viktigt mål för vetenskapen var att identifiera åtgärder som kan reducera sannolikheten för militära konflikter då de är mycket kostsamma i värden som människoliv, egendom, och ekonomi. Därmed ansåg författaren av den här studien att ett sätt att identifiera en av dessa åtgärder var att försöka samla mer detaljerad information kring alliansbildandets implikationer på krigsutbrott.

Syftet med den här studien var därmed att minska den tidigare forskningens kunskapslucka och bidra till förståelsen för vilken påverkan militära allianser har på krigsutbrott i förhållande till andra orsaker. För att nå syftet och därmed försöka förutse kommande effekter av säkerhetsstrategiska dilemman och staters säkerhetsstrategiska handlingsalternativ har allianser prövats mot två empiriska fall. Intentionen var därför att med en teori kring krigsutbrott jämföra två fall där förutsättningarna har varit olika. Det gjordes att med hjälp av Senese och Vasquez the Steps-to-War teori om mellanstatliga militära konflikter, analysera variationer mellan konflikterna och hur dessa påverkade utfallet.

Studien har visat att tre av fyra bakomliggande faktorer enligt the Steps-to-War teorin verkar ha ett samband med bägge krigsutbrotten men att allianser har högre påverkan än vad teorin påstår i undersökt tidsperiod. Det kan ha sin förklaring i att sannolikheten för krigsutbrott ökar när dessa faktorer kombineras.

Omständigheterna kring bägge krigsutbrotten verkar utgöras av att territoriella dispyter inträder först och kan anses utgöra startskottet för en eskalerande konflikt. Om territoriella dispyter kombineras med rivalitet och dessutom leder till att någon part ingår i eller har för avsikt att ingå i en allians kan sannolikheten för krigsutbrott anses öka inom fem år. Tolkningen är att en sak leder till en annan och ju fler steg desto större sannolikhet till att krig bryter ut.

Forskningsfältet i den här studiens forskningsöversikt verkade vara motsägelsefullt över vad som skapar avskräckning och vad som medverkar till provokation för krig. Den arabiska alliansen i sexdagarskriget år 1967 och Georgien i Georgienkriget år 2008 ingick i en allians respektive hade för avsikt att ingå i en allians. Här kan man se en bekräftelse på Rothsteins tes om behovet för en stat av utomstående stöd i en säkerhetshotande omgivning med uppfattningen av att allianser har en avskräckande och stabiliserande effekt.²⁰¹ Vad avser provokation konfirmerar analysen i studien Kenwicks påstående att allianser ofta misslyckas med avspänning vilket kan leda till oönskade krigsutbrott.²⁰² Den här studien över de två fallen beskriver därmed motsatsen till Johnson och Leeds då dessa hävdar med statistiskt underlag att allianser reducerar sannolikheten för krig och främjar långvarig fred.²⁰³ I balansen mellan avskräckning och pro-

²⁰¹ Rothstein, R. (1966).s.397.

²⁰² Kenwick, M. et al. (2015).s.953.

²⁰³ Johnson, J. & Leeds, B. (2011).s.55.

vokation verkar dock inte allianser som enskild företeelse vara avgörande för en konfliktexpansion i förhållande till territoriella dispyter och rivalitet. Den provocerande effekten utgörs snarare genom kombinationen av territoriella dispyter, allianser och rivalitet där territoriella dispyter utgör startskottet.

Den här studien avgränsades till att omfatta territoriella dispyter, rivalitet, allianser och kapprustning i egenskap av bakomliggande faktorer till krigsutbrott. En rivaliserande förklaring till ovanstående kan vara fler kombinationer och fler bidragande orsaker till dessa krigsutbrott. Kring omständigheterna före krigsutbrotten vid sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008 förs en del resonemang kring den hårfina gränsen mellan avskräckning och provokation. Egypten genomförde en styrkedemonstration genom sin framryckning i Sinai bara för att visa sitt psykologiska stöd till Syrien utan att egentligen önska onödig provokation. En åtgärd vars effekt påstås vara en stor del av den utlösande faktorn för krigsutbrottet.²⁰⁴ En annan alternativ förklaring kan vara att det stora antalet sanktionerade arabiska terrorräder mot Israel bidrog till krigsutbrottet. I Georgien fattade deras president Saakashvili en del offensiva beslut om att återta kontrollen över sina separatistregioner vilka bidrog till regional provokation hos den rysktalande delen av befolkningen. Möjligtvis baserades detta på missuppfattningen om internationellt stöd trots varningar från USA.²⁰⁵

Även om det kan finnas rivaliserande förklaringar ingår trots allt i någon grad tre av fyra bakomliggande faktorer i the Steps-to-War teorin som en grund för krigsutbrotten i studien och när alla är närvarande verkar sannolikheten för krig som allra störst.

5.3 SLUTSATSER

I inledningen av den här studien citerades även den romerska generalen Vegetius med ”*om du önskar fred, förbered dig för krig*”. Men kan det istället kunna vara så att ”*om du försöker behålla fred genom att förbereda dig på krig, så får du krig*”?

Studien har visat att militära alliansers påverkan på krigsutbrott kan vara beroende av vilka omständigheter som råder vid den specifika situationen, vilket förstärks av Quaas och Singer i

²⁰⁴ Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. edt. (2012).s.2.

²⁰⁵ Nilsson, N. (2019).s.455.

forskningsöversikten.²⁰⁶ Huruvida en potentiell utmanare kommer inleda en militariserad konflikt med hänsyn till att motparten ingår i ett alliansåtagande beror således på.

I bägge fallen i studien sågs allianser som provocerande för motparten istället för avskräckande. Bakgrunden var att det fanns territoriella dispyter och rivalitet sedan tidigare vilket bidrog till att den sammanlagda effekten upplevdes provokativt. Det gör att det kan finnas en anledning att göra en riskbedömning och kanske överväga beslutet om att ingå i en allians för att undvika onödig provokation om omständigheterna liknar de som i studiens bägge fall. Den provocerande effekten behöver uppmärksammas på angående det säkerhetsstrategiska dilemmat och valet av handlingsalternativ, om målet är att försöka bidra till fred och stabilitet.

Undersökningens forskningsdesign omfattade en jämförande studie med endast två fall och var motiverat utifrån möjligheten att gå på djupet i komplexiteten. Detta uppfattades som ett bra och lämpligt val för den här studien, särskilt med hänsyn till att analysen gav ett något avvikande resultat jämfört med the Steps-to-War teorins kvantitativa metod. Metoden med kvalitativ process kan dock ge upphov till frågor om generalisering, hur dessa fall kan anses representativa samt hur stor sannolikheten är att resultatet i den här studien kommer återfinnas i liknande fall. I den här studien görs inget anspråk på generalisering då den skildrar de bägge krigens specifika och kanske unika situationer.

Först om de valda empiriska fallen genom dess speciella miljö och omständighet kan anses vara typiska för någon framtida konflikt kan undersökningens resultat möjligtvis bidra till fortsatt utveckling. Därför bör slutsatsen prövas på fler fall innan tillräcklig förståelse och kunskap kring alliansteorier kan klargöras.

Kritik kan även ges mot det faktum att variabeln kapprustning nästan helt saknade utfall vilket avviker i sådan grad från det förväntade att validitetsbrist kan misstänkas. Bristen kan vara att indikatorn för variabeln sannolikt inte är tillräckligt definierad för att ge ett mätvärde eller att empirin inte haft tillräckligt olika synsätt på narrativet. Mest troligt är dock att kapprustning helt enkelt inte förekommit i något av fallen. Ytterligare kritik mot genomförd studie är svårigheten att hitta källor vilka skall kunna representera bägge sidor i dyaden, i det här fallet att få tag på till del arabiskt- men framförallt ryskt faktaunderlag. Med det menas att ett rent ryskt inifrån och ut perspektiv inte har kunnat analyseras. Med hänsyn till den källkritiska principen

²⁰⁶ Quaas, G. & Singer, J. (1998).s.298.

äkthet och förmodad sekretess saknas det därför i den här studien. Det kan påverka studiens resultat till förmån för den ena sidans eller utomstående sidas perspektiv i konflikten vilket skulle kunna anses som en brist.

I studiens första kapitel under problemformulering (1.1) ställdes frågan varför vissa militära allianser utlöser krig. Sammanfattningsvis efter genomförd analys och diskussion kan allianser leda till krig främst om det föregås av territoriella dispyter och rivalitet. Undersökningen kan därför anses ha gett ett bidrag till en del av forskningsluckan om alliansers påverkan på krigsutbrott.

5.4 REFLEKTION

Undersökningens slutsatser kan bidra till diskussionen om Sveriges handlingsalternativ vid egen strategidesign och hur det svenska försvarssamarbetet bör utformas för att inte hamna i ett strategiskt säkerhetsdilemma. Sveriges geostrategiska läge i Östersjöområdet och Arktis gör att vi är utsatta för utomstående intressen och riskerar därmed att utsättas för säkerhetshot och strategisk överraskning.²⁰⁷ Sveriges säkerhetsstrategier har hittills kretsat kring två inriktningar, oberoendestrategi och samlingsstrategi. Oberoendet som skapats med nationella medel har tjänat oss väl historiskt vilket fortfarande påverkar vår strategiska kultur och vårt synsätt.²⁰⁸ Samarbetet handlar om att skapa förutsättningar för säkerhet genom militära allianser och internationella institutioner. En strategi vilken nu verkar vara förhärskande med hänsyn till samarbetet med Finland och NATO.

För Sverige handlar till stor del det militärstrategiska konceptet om att medverka till den regionala stabiliteten och bestrida maktambitioner. Men att bygga säkerhet tillsammans med andra för att stärka vårt försvar med prioriterade internationella aktörer kan skapa oönskad provokation.²⁰⁹ Enligt den här studien kan provokation vara beroende av vilka omständigheter som råder vid den specifika situationen vilket behöver iaktas för inte öka sannolikheten för krigsutbrott istället för att fortsätta vara regionalt krigsavhållande.

²⁰⁷ Försvarsmakten. (2018). s.5.

²⁰⁸ Westberg, J. (2015). s.13.

²⁰⁹ Föreläsning av HKV vid Försvarshögskolan inför FMÖ 2020-01-21.

Även om det kan anses att territoriella dispyter och rivalitet saknas som grund för svensk konflikt och hotbild i vårt närområde kan alliansbildande i ett större perspektiv ses som en bricka i ett spel mellan den verkliga rivaliteten, den mellan stormakterna.

5.5 FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING

Grund för fortsatt forskning kan vara att med fallstudie undersöka varför the Steps-to-War teorin hävdar att allianser har lägre påverkan på krigsutbrott under det kalla krigets bipolära struktur och under stormakternas påverkan. Dessutom kan sannolikheten undersökas för att bipolaritet skulle kunna uppstå igen med hänsyn till det nya förändrade omvärldsläget och den nya hotbilden med rysk expansion. Det förs heller inte något resonemang i the Steps-to-War teorin kring varför risken för krigsutbrott är reducerad där bägge sidor i dyaden sedan tidigare ingår i allianser.

En annan fråga för framtida forskning är det som inte kan förklaras av the Steps-to-War teorin avseende olika former av alliansavtal och dess effekter. Det kan göras genom en teoriutveckling med the Steps-to-War teorin och exempelvis Johnson och Leeds påstående av offensiva, defensiva, neutrala och rådgivande allianser.²¹⁰ Jämfört med den här studien kan en sådan undersökning förändra relevansen av rivalitet och territoriella dispyters betydelse för krigsutbrott om det exempelvis visar sig att offensiva allianser eskalerar konflikter som självständig faktor.

The Steps-to-War teorin kan även jämföras med exempelvis Van Evera i boken *Causes of war power and the roots of conflict*. Till skillnad från Senese och Vasquez trycker Van Evera mer på psykologiska faktorer och hävdar att en falsk känsla av rädsla eller risk för förlust kan grunda sig i en överdriven tro på fientliga avsikter hos en motståndare och därmed skapa onödiga krigsutbrott.²¹¹

Till sist kan fortsatt forskning även vara att undersöka huruvida de två empiriska fallen är giltiga för svenska förhållanden och förutsättningar.

²¹⁰ Johnson, J. & Leeds, B. (2011).s.52.

²¹¹ Van Evera, S. (1999).s.15.

6. REFERENSER

6.1 BÖCKER OCH ARTIKLAR

Asmus, R. (2010). *A little war that shook the world: Georgia, Russia, and the future of the West*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Betts, R. (1982). *Surprise attack: Lessons for defense planning*. Washington, D.C.: Brookings Institution.

Cohen, A., Hamilton, R. & Army War College. Strategic Studies Institute. (2011). *The Russian military and the Georgia war: Lessons and implications*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.

Cornell, S. (2002). Autonomy as a Source of Conflict: Caucasian Conflicts in Theoretical Perspective. *World Politics*, 54(2), 245-276.

Cornell, S. & Starr, F. ed. (2009). *The guns of August 2008: Russia's war in Georgia*. (Studies of Central Asia and the Caucasus). Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe.

Dahl, A. red. (2018). *Strategic challenges in the Baltic Sea region: Russia, deterrence, and reassurance*. Georgetown University Press. Washington D.C.

David, M. & Sutton, C. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod*, översättning : Sven-Erik Torhell (1. uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken; För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, översättning: Per Larson (3., rev. och uppdaterade uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Della Porta, D. & Keating, M. (2008). *Approaches and methodologies in the social sciences: A pluralist perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dunstan, S. & Dennis, P. (2009). *The Six Day War, 1967: Sinai; illustrated by Peter Dennis*. (Campaign; 212). Oxford: Osprey.

Edström, H., Gyllensporre, D. & Westberg, J. (2019). *Military strategy of small states: Responding to External Shocks of the 21st Century*. Routledge. NY.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan : Konsten att studera samhälle, individ och marknad..* (Femte upplagan ed.).

Försvarsmakten. (2018). *Tillväxt för ett starkare försvar : Slutredovisning av försvarsmaktens perspektivstudie 2016-2018*. Stockholm: Försvarsmakten.

George, A., Bennett, A. & Belfer Center for Science International Affairs. (2005). *Case studies and theory development in the social*. (BCSIA Studies in International Security). Cambridge, Massachusetts.

Gibler, D. & Sarkees, M. (2004). Measuring Alliances: The Correlates of War Formal Interstate Alliance Dataset, 1816–2000. *Journal of Peace Research*, 41(2), 211-222.

Goldstein, Y. (2018). The Six Day War: The war that no one wanted. *Israel Affairs*, 24(5), 767-784.

Hammel, E. (1992). *Six days in June: How Israel won the 1967 Arab-Israeli War*. Pacifica, Calif.: Pacifica Military History.

Handel, M. (2001). *Masters of war: Classical strategic thought Handel* (3. rev. and expanded ed.). London: Frank Cass.

Johnson, J. & Leeds, B. (2011). Defense Pacts: A Prescription for Peace? (Report). *Foreign Policy Analysis*, 7(1), 45-65.

Kellstedt, P. & Whitten, G. (2013). *The fundamentals of political science research*. (2.nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

Kenwick, M. Vasquez, J. & Powers, M. (2015). Do Alliances Really Deter? *The Journal of Politics*, 77(4), 943-954.s.943.

Kessler, O. & Daase, C. (2008). From Insecurity to Uncertainty: Risk and the Paradox of Security Politics. *Alternatives: Global, Local, Political*, 33(2), 211-232.

Kimche, D. & Bawly, D. (1968). *Sandstormen : Sexdagarskriget juni 1967: Förspel och följder*; övers. av Gunnar Barklund. Stockholm: Norstedt.

Kinne, B. J. (2020) The Defense Cooperation Agreement Dataset (DCAD). *Journal of Conflict Resolution* 64.4 729–755.s.729.

Klein, R., Lundqvist, S., Sumangil, E. & Pettersson, U. (2019). Baltics Left of Bang: The Role of NATO with Partners in Denial-Based Deterrence. *Strategic Forum* 301: 1–19.

Leeds, B. & Johnson, J. (2017). Theory, Data, and Deterrence: A Response to Kenwick, Vasquez, and Powers. *The Journal of Politics*, 79(1), 335-340.

Leeds, B. (2003). Do Alliances Deter Aggression? The Influence of Military Alliances on the Initiation of Militarized Interstate Disputes. *American Journal of Political Science*, 47(3), 427-439.

Leeds, B., Ritter, J., Mitchell, S. & Long, A. (2002). Alliance Treaty Obligations and Provisions, 1815-1944. *International Interactions*, 28(3), 237-260.

Leeds, B., Long, A. & Mitchell, S. (2000). Re-evaluating Alliance Reliability: Specific Threats, Specific Promises. *Journal of Conflict Resolution*, 44(5), 686-699.

Morrow, J. (2017). When Do Defensive Alliances Provoke Rather than Deter? *The Journal of Politics*, 79(1), 341-345.s.341.

Morgenthau, H. (1952). Another "Great Debate": The National Interest of the United States. *The American Political Science Review*, 46(4), 961-988.

Nelson, D. (1986). *Alliance behaviour in the Warsaw Pact*. Westview special studies on the Soviet Union and Eastern Europe. Boulder: Westview Press.

Nilsson, N. (2019). Role conceptions, crises, and Georgia's foreign policy. *Cooperation and Conflict*, 54(4), 445-465.

Nilsson, M. (2012). Offense–Defense Balance, War Duration, and the Security Dilemma. *Journal of Conflict Resolution*, 56(3), 467-489.

Oren, M. (2002). *Six days of war: June 1967 and the making of the modern Middle East*. New York: Oxford University Press.

Oren, I. (1990). The War Proneness of Alliances. *Journal of Conflict Resolution*, 34(2), 208-233.

Palmer, G. & Morgan, C. (2006). *A Theory of Foreign Policy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Powner, L. (2014). *Empirical Research and Writing: A Political Science Student's Practical Guide*. SAGE publications

Reiter, E. & Gärtner, H. red. (2001). *Small states and alliances*. Heidelberg. New York: Physica-Verlag.

Rothstein, R. (1966). Alignment, Nonalignment, and Small Powers: 1945–1965. *International Organization*, 20(3), University of Wisconsin Press. 397-418.

Sadri, H. & Burns, N. (2010). The Georgia crisis: A New Cold War on the horizon? *Caucasian Review of International Affairs*, 4(2), 126-144.

Segev, T. (2007). *1967: Israel, the war and the year that transformed the Middle East*. London: Little, Brown.

Senese, P. & Vasquez, J. (2008). *The Steps to War, An Empirical Study*. Princeton: Princeton University Press.

Shlaim, L., Shlaim, A. & Louis, R. ed. (2012). *The 1967 Arab-Israeli war origins and consequences*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.

Smith, A. (1996). To Intervene or Not to Intervene: A Biased Decision. *Journal of Conflict Resolution*, 40(1), 16-40.

Smith, A. (1995). Alliance formation and war. *International Studies Quarterly*, 39(4), 405-425.

Snyder, G. (1984). The Security Dilemma in Alliance Politics. *World Politics*, 36(4), 461-495.

Thurén, T. (2005). *Källkritik*, Liber AB, Stockholm.

Van Evera, S. (1999). *Causes of war power and the roots of conflict*. (Cornell studies in security affairs). Ithaca: Cornell University Press.

Vasquez, J. (1993). *The war puzzle John A. Vasquez*. (Cambridge studies in international relations; 27). Cambridge; New York: Cambridge University Press.

Von Clausewitz, C. & Mårtenson, H. (1991). *Om kriget / Carl von Clausewitz ; översättning och granskning: Hjalmar Mårtenson*. Stockholm: Bonnier fakta.

Walt, S. (2009). Alliances in a Unipolar World. *World Politics*, 61(1), 86-120.

Walt, S. (1987). *The origins of alliances*, Stephen M. Walt. (Cornell studies in security affairs). Ithaca: Cornell University Press.

Watts, L. (1998). *Incompatible allies: Neorealism and small state alliance behaviour in war-time*. Department of Political Science, University of Umeå. Sweden.

Westberg, Jacob (2015). *Svenska säkerhetsstrategier 1810–2014* Lund: Studentlitteratur.

Quaas, G. & Singer, J. (1998). Alliances and war: A causal relationship? *Global Society*, 12(3), 279-298.

Quigley, J. (2013). *The Six-Day War and Israeli self-defense: Questioning the legal basis for preventive war*. Cambridge University Press. New York.

Yin, R. (2018). *Case study research and applications: Design and methods*. (Sixth ed.).

6.2 ÖVRIGT

Weman, R. (2019). Examination Teori och Metod 2 samt forskningsförslag SA master, FHS, HOP 12, 18/20.

Föreläsning av HKV vid Försvarshögskolan inför Försvarsmaktsövning 2020, 2020-01-21.

6.3 TABELLER

Tabell 1. The Steps-to-War teorins centrala faktorer för krigsutbrott.s.20.

Tabell 2. Variabelvärden med logisk rangordning.s.27.

Tabell 3. Analysverktyg avseende graden av förekomst i The Steps-to-War centrala faktorer.s.28.

Tabell 4. Sammanfattande analys av graden förekomst i The Steps-to-War teorins centrala faktorer i sexdagarskriget år 1967.s.41.

Tabell 5. Sammanfattande analys av graden förekomst i The Steps-to-War teorins centrala faktorer i Georgienkriget år 2008.s.49.

Tabell 6. Sammanfattning av variabler och variabelvärden för sexdagarskriget år 1967 och Georgienkriget år 2008.s.51.